

SEMBRA

Llengua, cultura i país. El periòdic d'Escola Valenciana - Federació d'Associacions per la Llengua.

Arrels
de
vida,
llavors
de futur

escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLENGUA

Som Llavors
Pobles i dates de
les Trobades 2020
Pàg. 3

Nit

**Intentant
la Llibertat**
Premis 2020
Pàg. 4

Coeduquem
Escoles cap a
la igualtat real
Pàg. 8

Som llavors

EDITORIAL

La punta del clarió blanc recorre la superfície de la pissarra amb un únic traç, captiu en una mà que segueix el ritme d'una melodia lenta però muda. La pissarra s'ha pintat en una paret de l'aula amb una orografia de planures i tossals, en què clivells sobtats s'han tapat amb palustrades de morter. Però la mà d'Empar, la mestra, enganxa les lletres amb un joc de monyica per a pinzells de filigranes. Al cap d'uns segons, ja ha acabat d'escriure a la pissarra abrupta un parell de frases curtes: "Hui comença l'estiu. Fa un dia meravellós". Sols una estona abans, Empar Navarro, li ha demanat a Pep, l'alumne d'ulls de fanalet del tercer pupitre, que escriga la data: "Dijous, 21 de juny de 1930". Ella s'ha plantat davant de la classe i, com un mussol astut, els pregunta: "Em sap dir algú per què comença hui l'estiu?". Envoltada d'un silenci còmplice, Empar Navarro i Giner, fa ballar, de nou, la mà amb el clarió i comença a dibuixar el cicle de rotació del planeta al voltant del sol. "Ah, i demà renteu-vos bé les orelles que escoltarem 'L'estiu' d'Antonio Vivaldi al gramòfon de la sala de música!".

Hem tingut l'atreviment de recrear un instant de docència d'Empar Navarro i Giner, al 1930, a l'*Escuela Cossío* de València, per il·lustrar el tarannà d'aquesta mestra lluitadora i compromesa. Sota l'eslògan "Arrels de vida, llavors de futur", Escola Valenciana i la seua Federació li reten homenatge, el record de la qual ha deixat una empremta representativa d'aquell col·lectiu de mestres, innova-

dors i entusiastes, que vam percebre l'oportunitat històrica que significava l'adveniment de la Segona República espanyola per a l'educació i per a la implantació de la democràcia. Anys després de la guerra incivil, els grups de mestres freinetistes, les primeres escoles d'estiu i altres iniciatives sorgides a l'aixopluc del valencianisme militant van fer rebrotar experiències educatives, encoratjades pels supervivents de la desfeta del colp militar del general Franco.

Des d'ençà, han canviat algunes coses. Potser l'argot professional, el de l'ofici d'ensenyar aprenent alhora, ha canviat. Ha canviat també, amb el pas dels anys, la fisonomia de les aules. S'han incorporat a l'aula uns altres recursos, gràcies a l'aparició de tecnologies i les conseqüències culturals que se'n deriven. Però l'essència de l'ofici roman en l'experiència que reuneix en un espai persones que participen en un procés d'aprenentatge, del qual sorgirà una experiència compartida de construcció de coneixement, el qual satisfà la curiositat i sadollarà les ànsies de descobrir.

Escola Valenciana se sent reflectida en un model educatiu arrelat a una metodologia d'aprenentatge en què l'experiència viscuda n'és el motor. Aquest model educatiu seria incomplet si no incorporara un bon grapat de valors socials, que s'han d'implementar en la convivència ciutadana. La coeducació és la pedra angular del funcionalment d'un model que desenvolupa els drets humans i el principi de la cultura democràtica

perquè parla d'igualtat, de respecte, de tolerància, d'empatia, d'escola inclusiva. Els models educatius han d'assumir els reptes socials.

Les paraules que construeixen l'eslògan de les Trobades 2020 les ceneix com un venci de garba. "Arrels de vida, llavors de futur" és un eslògan força plàstic aplicable a un bon grapat d'iniciatives culturals i socials encabides en el mapa d'idees d'Escola Valenciana i en el plànol conceptual i polític d'Empar Navarro, la nostra homenatjada: militant feminista, activista cultural, compromesa amb l'educació, intel·lectualment inquieta.

La paraula *arrels* deixa en el nostre paladar intel·lectual una sensació de profunditat, com un bosc superb agafant-se fort a la vida, amb aquella voluntat de romandre, de créixer i de construir-se plantant cara als vents, al foc i a la sequera. Els boscos, com les societats humanes, són mars ben orquestrades, travessades pel rumor dels vents, que els fan cantar amb un llenguatge quasi gestual, nodrits per les pluges de llevant. És l'eterna lluita entre la memòria col·lectiva i l'oblit que ens mutila.

Les arrels, com la memòria acumula de la humanitat, formen part d'una musculatura ideològica, oculta davall de terra. Tant de bo tinguérem un país amb la musculatura ideològica de l'arrelam dels boscos!

Quant a les llavors, càpsules de temps, la cosa canvia. Són un missatge dins d'una

botella? Les llavors, com el coneixement humà que s'edifica, són el germen de les noves realitats que construïm amb pedra seca, de totes les mides i amb totes les mans.

Les Trobades d'Escoles en València són arrels i llavors, memòria compartida i un bitllet del viatge al futur. Cada any, aquests aparadors de propostes culturals i educatives parlen de valors democràtics, de convivència ciutadana, de diàleg i d'empatia, de tolerància vers la diversitat enriquidora, d'estima pels drets humans. Les Trobades són les llavors d'una societat multicultural i plurilingüe, que creix amb la diversitat i la igualtat. Són el foment dels valors cívics que creen un espai central en què s'edifica el nostre model de societat del coneixement.

Amb Empar Navarro, i la generació de mestres de la Segona República espanyola, rescatem de l'oblit una època pròdiga en debats d'idees, en transformacions polítiques, en reivindicacions exigides per la misèria i les desigualtats, en models educatius en pugna, una escola que reclama ser l'avantguarda de les petites revolucions quotidianes.

Escola Valenciana i la seua Federació d'Associacions per la Llengua, us conviden a participar i a gaudir de les Trobades d'Escoles en València 2020 perquè omplint de gom a gom carrers i places amb les festes per la llengua segur que les convertim en "Arrels de vida, llavors de futur".

**escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLENGUA**

SEMBRA. Llengua, cultura i país

El periòdic d'Escola Valenciana,
Federació d'Associacions per la Llengua

EDICIÓ: ESCOLA VALENCIANA

CONSELL DE REDACCIÓ: JOAN CORTÉS,
FRANCESC FELIPE, LAIA MAURÍ, DAVID BELDA

REDACCIÓ: ELIONOR ORTOLÀ, JOAN CORTÉS,
VORO GOLFE, PILAR GREGORI, CARLES CRESPO,
SANDRA SERRANO, TONI VIZCARRO, SARA RIBES,
ADRIÀ MARTÍ-BADIA, VICENT ROMANS, FRANCESC
GISBERT, DAVID BELDA

COL·LABORACIONS: TUDI TORRÓ, M. ÀNGELS
FRANCÉS, MERCHE FERNÁNDEZ, LEO PART,
ALFRED RAMOS, ROSA M. PINTO

PUBLICITAT: LAIA MAURÍ, CARLES CRESPO,
DAVID BELDA, CÈSAR AMIGUET

DISSENY I MAQUETACIÓ: CÈSAR AMIGUET
PORTADA: ANA ALMERIA I ANDREU MARTÍNEZ

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: ADRIÀ MARTÍ-BADIA

ADMINISTRACIÓ I LOGÍSTICA: CARMINA PAYÀ,
CARLOS CABELLO, SUSI GÁLVEZ, CARLES CRESPO

IMPRESSIÓ: LOCALPRINT, SL

FEBRER DE 2020

NÚMERO DE DISTRIBUCIÓ GRATUÏTA

TIRADA: 10.000 EXEMPLARS

DIPÒSIT LEGAL: V-571-2020

Amb la col·laboració
de la **Conselleria
d'Educació,
Cultura i Esport**

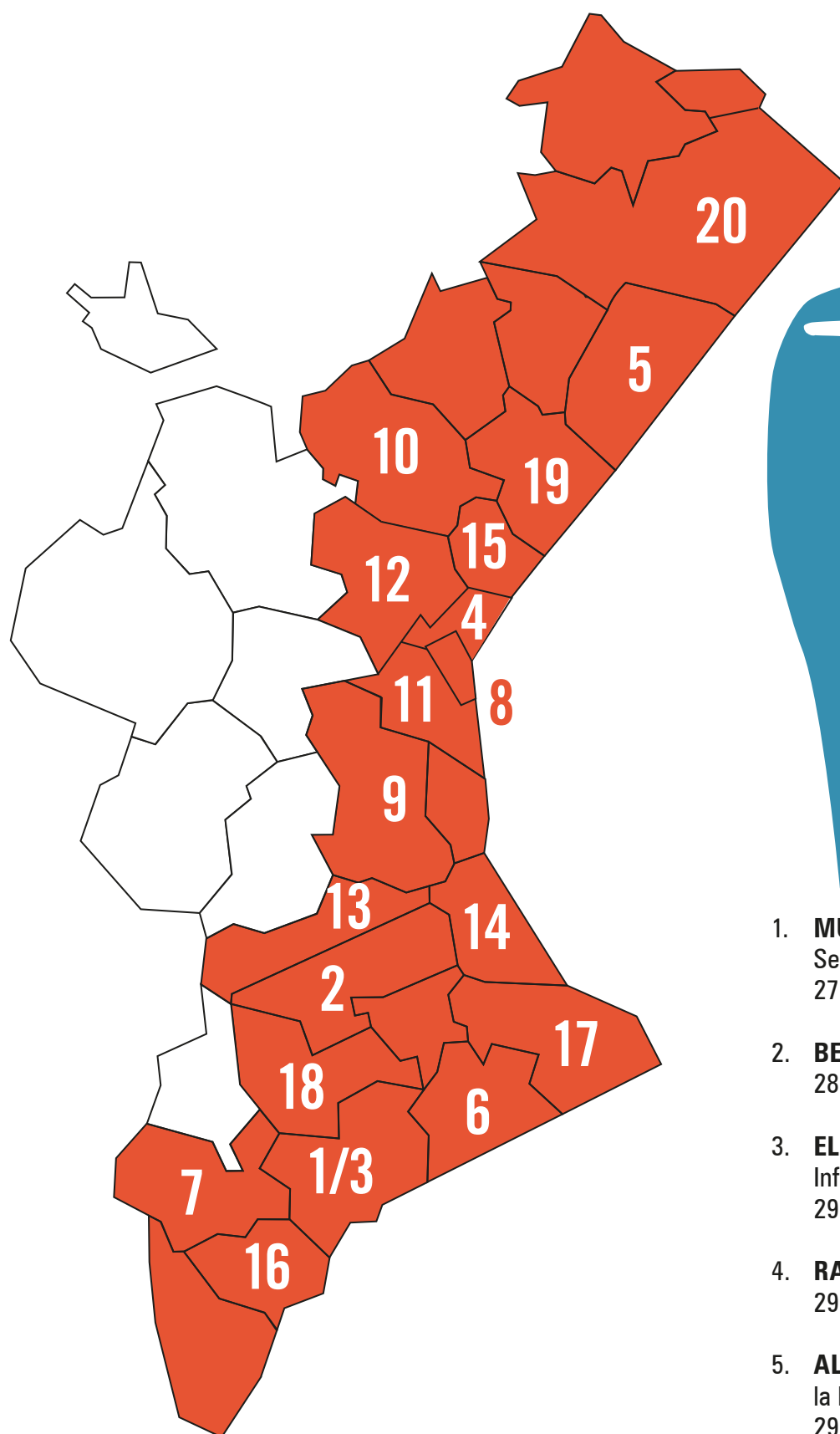
**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua

Amb el suport de

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

TROBADES 2020

1. MUTXAMEL l'Alacantí
Secundària i Batxillerat
27 de març	11. ALQUÀS l'Horta Sud
16 de maig
2. BENIGNÀIM la Vall d'Albaida
28 de març	12. CASINOS el Camp de Túria
16 de maig
3. EL CAMPELLO l'Alacantí
Infantil i Primària
29 de març	13. LA LLOSA DE RANES
la Costera
16 de maig
4. RAFELBUNYOL l'Horta Nord
29 de març	14. MIRAMAR la Safor-Valldigna
16 de maig
5. ALFONDEGUILLA
la Plana Baixa
29 de març	15. PETRÉS
el Camp de Morvedre
16 de maig
6. CALLOSA D'EN SARRIÀ
la Marina Baixa
4 d'abril	16. GUARDAMAR DEL SEGURA
el Baix Vinalopó i el Baix Segura
17 de maig
7. PETRER
les Valls del Vinalopó
4 d'abril	17. PARCENT la Marina Alta
23 de maig
8. MONTOLIVET València
5 d'abril	18. AGRES-ALFAFARA-GAIANES
l'Alcoià i el Comtat
30 de maig
9. ALZIRA la Ribera 26 d'abril	19. ALMASSORA la Plana Alta
31 de maig
10. SOGORB l'Alt Palància
15 de maig	20. ALBOCÀSSER el Maestrat
6 de juny

GUARDÓ EXTRAORDINARI | XVIIa Nit d'Escola Valenciana

La Festa d'Elx

TUDI TORRÓ FERRERO

Molt s'ha parlat i escrit de la Festa d'Elx. Jo no soc cap especialista en la matèria, només una fidel espectadora des que vaig arribar a Elx l'any 1977, per això en aquest escrit m'agradaria posar en valor que tot reconeixement és poc per a una Festa que ha mantingut viva durant segles la veu del nostre Poble.

La *Festa d'Elx* és una representació teatral que recrea la mort, assumpció i coronació de la Mare de Déu, se celebra a Elx des de l'edat mitjana. És una de les poques manifestacions de la litúrgia dramatitzada que encara es fa dins d'una església. Es tracta de l'única obra en el seu gènere que ha estat representada sense interrupció fins a l'actualitat, superant fins i tot l'impediment que va suposar la prohibició de representar obres teatrals a l'interior de les esglésies per part del Concili de Trento. Va ser el Papa Urbà VIII qui va concedir en 1632, a través d'un rescripte pontifici, el permís per a continuar amb aquesta representació.

Ha rebut premis i reconeixements a nivell mundial; el 18 de maig de 2001, la UNESCO el va declarar *Obra Mestra del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat*. Alguns altres reconeixements a la *Festa d'Elx* són: "Monument Nacional" pel govern de la Segona República Espanyola, el 1931; "Festa d'Interès Turístic Internacional" pel Ministeri d'Informació i Turisme, el 1980; la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, etc.

Recorde que quan vaig arribar a Elx com a mestra, l'any 1977, tenia curiositat per saber què era això del *Misteri d'Elx*, sabia que a Elx es representava el 15 d'agost, en la basílica de Santa Maria, la Festa de la Mare de Déu de l'Assumpció, Patrona d'Elx. El primer que em va sorprendre i desorientar va ser la doble denominació, *Festa d'Elx/Misteri d'Elx*, és per això que jo, aleshores, això de La Festa ho entenia com que abraçava tota la Festa del poble: La Roà, La Nit de l'Albà, les festes de les comissions al carrer, les representacions de La Vespra i La Festa, supose que serà l'origen de la dita *Qui no té la vespra, no té la festa!*...

Tot em sonava a descobriment d'una Festa que cantava en la meua llengua, en un valencià/català antic, i només que fora per això, els meus 21 anys buscaven vestigis d'un passat gloriós, d'una cultura, d'una història on el valencià era la llengua d'ús en tots els àmbits per reafirmar la meua defensa de recuperació/normalització lingüística.

No és fins a començament del segle XX quan comença a anomenar-se «Misteri»

Va ser un article publicat per l'historiador-arqueòleg Enric Llobregat a *La Tramoia*, revista de teatre del País Valencià, l'any 1982, qui m'aclarí els conceptes, i em va fer prendre postura, segons les seues afirmacions i cite literalment: «tots els texts antics i especialment les Consuetes o llurs antigues traduccions parlen tostemps de La Festa d'Elx, sense que enlloc s'esmente per a res allò de Misteri». Sembla que no és fins a començament del segle XX quan comença a anomenar-se «Misteri», per això estic amb ell que la cosa més lògica i escaient és anomenar-lo com ho fan els seus manuscrits i com ho ha fet sempre el poble: «La Festa d'Elx».

A l'escola

Va ser la Festa d'Elx, la que em va donar una excusa magnífica perquè el meu alumnat de 3r d'EGB començara a escoltar paraules en valencià dintre de l'aula. Aleshores, el Patronat del Misteri propiciava que grups d'escolars assistiren a les representacions, i allí em teniu a mi, amb els meus xiquets i xiquetes de 3r d'EGB, majoritàriament fills i filles d'immigrants, nascuts a Elx, però que mai els seus pares els havien dut a cap representació ni sabien de l'existència de La Festa.

Era octubre, dies abans de l'1 de novembre, quan es celebrava de manera extraordinària la representació, des que l'1 de novembre de 1959 el Papa Pius XII va declarar el dogma de l'Assumpció. Actualment la representació extraordinària de l'1 de novembre té lloc cada 2 anys, els anys parells. També aquell mateix any la CAM (*Caja de Ahorros del Mediterráneo*) organitzava un concurs escolar de dibuix sobre La Festa i el dibuix guanyador seria la seua targeta de felicitació del Nadal. Va guanyar una xiqueta del meu grup, la festa que vam fer a la classe el dia que vam rebre el premi va ser memorable i no crec que cap xiquet ni xiqueta d'aquell grup oblidés mai tot el que

És un bon moment per reivindicar que La Festa d'Elx arribe a totes les escoles del País Valencià, els nostres xiquets i xiquetes han de conèixer les nostres festes i tradicions

vam aprendre sobre La Festa del seu poble. N'estic segura que, igual que jo, s'hauran convertit en fidels assistents a les representacions de la Mare de Déu d'Agost.

És una bona notícia que Escola Valenciana atorgue enguany un des seus premis a La Festa d'Elx, premi i reconeixement ben merescut!

Per això també és un bon moment per reivindicar que La Festa d'Elx arribe a les escoles però no només a les escoles d'Elx i comarca, a totes les escoles del País Valencià. Els nostres xiquets i xiquetes han de conèixer les nostres festes i les nostres tradicions per poder sentir-se orgullosos de pertànyer a un poble on la cultura, la festa i la tradició es fan presents permanentment.

PREMI 'JOSEP VICENT GARCIA' A LA TRAJECTÒRIA INDIVIDUAL | XVIIa Nit d'Escola Valenciana

Maria Conca Martínez: sentir i viure la llengua, la cultura i la llibertat

ELIONOR ORTOLÀ I PERLES, VICEPRESIDENTA D'ESCOLA VALENCIANA

Escola Valenciana ha atorgat el Guardó "Josep Vicent Garcia" a la Trajectòria Individual a Maria Conca, professora honorària de la Universitat de València, escriptora i exemple de dona en lluita constant per aconseguir la llibertat del nostre Poble.

Trajectòria i activisme

Maria Conca Martínez va nàixer a Benexama l'any 1948. Va estudiar, a València, la carrera de Magisteri a finals dels 60 i de Filologia Catalana a finals dels 70 del segle passat. La seua carrera professional ha estat de catedràtica a l'Escola de Magisteri, de professora titular a la Facultat de Filologia i d'investigadora en diversos equips de recerca. Ha estat adscrita al Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València, ha format part de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV) i va ser directora de la Unitat d'Educació Multilingüe de la Universitat de València.

A principis dels anys 70 adquireix un compromís polític amb la societat quan comença a militar en el Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans (PSAN), i posteriorment en altres organitzacions en defensa de la terra. En el llibre *Nosaltres les fusterianes* (2017), Maria Conca confessa que "Nosaltres, els valencians, i una persona, Joan Fuster, van orientar el meu pensament i les accions que se'n derivaven, gairebé sense adonar-me'n, des que era ben jove". I així des de ben jove, Maria participà en discursos polítics en època de prohibicions i de pors, època franquista, i es manifestà en favor d'una societat més lliure i nacionalista. I és admirable comprovar que a dia de hui, Maria Conca manté el seu compromís polític i social així com també manté un interès especial per l'estudi i per escriure.

Tota una vida dedicada a la defensa del nostre poble, a recuperar els orígens i la identitat

Em sembla important recordar la seua faceta de creació literària infantil en els anys huitanta, entre aquestes creacions està *En l'olivera dels cimels alts* (1982). Una faceta, la d'escriptora, que respon a l'interès que la nostra guardonada manifesta per les xiquetes i xiquets i que

fa pensar en una Maria Conca sensible, fidel a la seua llengua i amb la convicció que la creació literària en la nostra llengua és un pas més cap a la desitjada normalitat. En aquests anys 80 va participar en la Federació d'Entitats Culturals del País Valencià, que va ser una plataforma cultural i també editorial. També va formar part del moviment de mestres que treballaren activament per renovar l'educació i organitzar les Escoles d'Estiu.

Interessant és destacar que Maria Conca ha publicat diversos articles sobre lingüística en llibres d'autoria col·lectiva com són: *Escola i llengua al País Valencià* (1976), en col·laboració amb Carme Miquel, Marisa Lacuesta, Tere Pitxer i Vicent Moliner; *Text i gramàtica. Teoria i pràctica de la competència discursiva* (1998), en col·laboració amb Adela Costa, Maria Josep Cuenca i Gemma Lluch. També ha publicat treballs sobre autors tan reconeguts com Enric Valor, Carme Riera, Vicent Andrés Estellés, Joan Fuster i Josep Pla.

Escriure sobre Maria Conca és reconèixer la voluntat de treballar per la nostra llengua, des de ben jove

La seua tesi doctoral tractà la paremiologia catalana i la publicà amb el títol *Teoria i història dels proverbis catalans. Aplicació a un corpus paremiològic del segle XVI* (1995). Posteriorment també ha dirigit tesis doctorals, ha fet publicacions i estudis sobre els modismes lingüístics catalans com *La fraseologia. Principis, mètode i aplicacions* (2014), en col·laboració amb Josep Guia.

Maria Conca es va jubilar de professora de la Universitat de València, però continua la tasca d'aconseguir una societat i una educació més compromesa amb la llengua, el territori i la cultura. Fa poc ha publicat conjuntament amb Josep Guia una biografia de Xavier Romeu: *A frec del seu nom. Vida, obra i lluita de Xavier Romeu* (2018).

Voluntat i vitalitat

Escriure sobre Maria Conca és reconèixer la voluntat de treballar per la nostra llengua, des de ben jove, amb investigacions filològiques i lingüístiques, amb estudis sobre la memòria històrica, amb publicacions de llibres i articles, amb la participació en treballs de recerca, conferències, a dirigir tesis doctorals... Tota una vida dedicada a la defensa del nostre poble, a recuperar els orígens i la identitat, a promocionar l'ús de la nostra llengua, a reivindicar llibertats i dignitats des del seu activisme polític i social...

I continua, Maria Conca ha decidit treballar i lluitar per les coses que vol, per tot allò que sent i estima, i per això ha estat reconeguda amb premis i per això també Escola Valenciana reconeix que Maria Conca és mereixedora del Guardó a la Trajectòria Individual, un Guardó que és també un agraïment per tot el que ha fet pel País.

Maria, esperem compartir amb tu més moments de lluita i esperança.

Maria Mercè Marçal i Maria Conca (1978)

PREMI A L'ÚS SOCIAL DEL VALENCIÀ | XVIIa Nit d'Escola Valenciana

Com sona l'ESO: molt més que un projecte musical

VORO GOLFE I CERVERA, COORDINADOR DE LA GIRA D'ESCOLA VALENCIANA

El País Valencià compta amb un teixit associatiu cultural nombrós, divers i decididament emprenedor. Arreu dels nostres pobles i de les nostres comarques hi ha centenars de col·lectius que treballen per recuperar i difondre el nostre patrimoni lingüístic, musical, literari, natural, arquitectònic, etc.

Si férem un recompte de les entitats i iniciatives culturals dignes de ser reconegudes públicament per la seua tasca cultural i social, no hi ha cap dubte que *Com sona l'ESO* ocuparia un lloc destacat en aquesta hipotètica llista d'honor. Perquè és de justícia lloar un projecte educatiu que s'autodefineix com «una trobada anual d'alumnat i professorat de música de secundària i batxillerat on es prepara un gran concert conjunt: 1500 persones cantant, ballant i tocant. Una experiència única i espectacular. Una aposta de l'escola pública per a l'escola pública».

Com sona l'ESO (CSE), és un projecte pensat i creat per un grup de professores i professors valencians d'educació musical que l'any 2000 –data del naixement de la iniciativa– treballaven al País Valencià, Catalunya i les Illes Balears. La passió per la música i per l'ensenyament va portar-los a «unir les propostes que treballaven en l'aula per a donar a conèixer tot el que es podia

És un projecte ideat per un grup de professores i professors valencians d'educació musical l'any 2000

aconseguir amb alumnes de qualsevol condició social, cultural i de nivell acadèmic, amb el comú denominador d'una matèria a la qual, sovint, se li minva importància: la música». Fruit d'aquesta reflexió i d'aquest objectiu va nàixer «una trobada anual d'alumnes i professorat de música d'instituts públics de secundària i batxillerat que, al llarg de quatre dies, conviuen per dur a terme un gran repte musical que han treballat prèviament a les aules de música». I quin és aquest repte? La realització d'un concert interpretat de manera conjunta entre alumnes d'edats compreses entre els 12 i els 17 anys –i el professorat– al voltant de 170 docents.

Tanmateix, l'èxit d'un projecte educatiu no arriba del no-res. Darrere de *Com sona l'ESO* no hi ha una plataforma televisiva o una marca comercial omnipresent que convertisquen el treball i el talent en espectacle de dubtosa qualitat

Una trobada anual d'alumnes i professorat que conviuen al llarg de quatre dies per a preparar i interpretar un gran concert

destinat únicament a acumular diners i a lluitar per aconseguir audiències elevades a qualsevol preu. No. Darrere de CSE hi ha, sobretot, la voluntat d'oferir un treball acurat i de qualitat, parit des d'una estima profunda i vocacional per l'ensenyament, gestat des de la premissa de posar en valor la música com una matèria des d'on es pot abraçar qualsevol contingut.

Resulta reconfortant comprovar que, en aquest benvolgut i esquizofrènic país nostre, un projecte interdisciplinari que reivindica l'educació pública i que ho fa, a més, amb el propòsit de contribuir a la normalització del valencià com a llengua de creació artística, haja aconseguit que, des de l'edició inaugural (Ontinyent, 2000) el projecte haja estat rebut amb els braços oberts en moltes altres localitats: Vandellòs-l'Hospitalet de l'Infant, Torrent, Gandesa, Aielo de Malferit, Palma de Mallorca, Beni-

càssim, Barcelona, Carcaixent, Dénia, l'Ametlla de Mar, Morella, Sant Carles de la Ràpita, Cocentaina, Torroella de Montgrí-l'Estartit, Xàbia, València, Altea, Amposta... Enguany serà la primera vegada que un municipi (Altea) aculla per segona vegada la celebració de *Com sona l'ESO* (la localitat de la Marina Baixa ja havia estat seu organitzadora l'any 2017).

El compromís del professorat amb CSE fa que cada edició es planifiqui metòdicament, des de la creació de l'obra musical que serà interpretada, fins a la realització dels assajos parcials, intensius, tot passant per altres tasques com la preparació i edició dels recursos didàctics que es posaran a l'abast del professorat, la informació permanent als centres educatius, la planificació dels processos de selecció del cor menut i del cos de ball, etc.

Tot i que la vessant didàctica i formativa de *Com sona l'ESO* és consubstancial al projecte, no podem deixar d'esmentar la rigorositat i la professionalitat amb què l'equip docent organitzador es pren els aspectes tècnics i organitzatius. D'entrada, és bàsic conèixer quina serà la col·laboració de l'administració local: econòmica, d'infraestructura (espais) i humana (personal d'obres i serveis, Policia Local). També cal buscar la col·laboració ciutadana (voluntariat), la de Protecció Civil, la de grups musicals... Igualment, cal enllestir la redacció de plans de seguretat i fer diferents contractacions: assegurances de responsabilitat civil, equips de so i de llums, personal tècnic qualificat... Finalment, tampoc es deixen de costat altres qüestions bàsiques: atenció sanitària, dotació de banys i serveis, habilitació d'espais per a l'alimentació...

Cada edició de CSE és una experiència inoblidable per a alumnat, però també per al professorat. Com assegura un professor de la comissió organitzadora, «una de les coses que hem après és que cal apostar al màxim pel potencial de l'alumnat. En les primeres edicions, com teníem alumnes que no estudiaven música i no sabien llegir música, de manera inconscient limitàvem les capacitats artístiques que hi tenien... Poc a poc, però, vam anar donant-los més responsabilitats, fins a arribar al moment en què vam crear musicals on l'alumnat era el protagonista absolut de totes les parts de l'obra: el cant, la dansa, la dramatització i la música».

elDiluvi

MALUKS

LA FÚMIGA

ATUPA

OQUES GRASSES

SUU

LILDAMI

ELS AMICS DE LES ARTS

GRUPS EN GIRA 2020

PRO 21
PRO21CULTURAL.COM

GENERALITAT VALENCIANA
INSTITUT VALENCIÀ DE CULTURA
SEMPRE TEUA
mediterrani músic

963 107 018 | info@pro21cultural.com | @pro21cultural

Cada edició és una experiència inoblidable per a l'alumnat, però també per al professorat

La preparació de *Com sona l'ESO* comporta el treball, al llarg de tot el curs, del professorat i de l'alumnat. A les acaballes del curs, en la localitat acollidora de CSE, es posa en comú el treball fet prèviament als centres educatius. Enguany, *Com sona l'ESO* arribarà a Altea el 6 de maig i, tot seguit, al llarg de tres dies de feina, convivència i aprenentatges, es desenvoluparan les activitats programades: ball a la plaça, Com canta l'ESO, concerts de grups d'alumnes, assajos, concert amb un grup convidat...

La cirera del pastís serà el multitudinari concert del divendres 8 de maig, moment en què s'interpretarà *La persona més feliç del món*, l'obra treballada al llarg del curs, una òpera en tres actes i set escenes ideada i escrita pel col·lectiu docent del projecte, la qual té el seu origen en els missatges d'Instagram redactats per l'alumnat que va partici-

par en l'edició de 2019. Es tracta de textos escrits a mode de «declaracions d'amor», motivats per la satisfacció que sentien els i les joves que havien participat en CSE i per les inesborrables sensacions personals i artístiques que s'havien emportat de tornada a casa. Aquests missatges es van transformar en una reflexió al voltant de l'amor, on es parla de la màgia d'estimar i de ser estimat, però on també es diu que les relacions afectives poden concloure i que, si això ocorre, el món no s'acaba, que la vida continua i té molts al·licients per continuar gaudint-la intensament.

Potser aquesta siga també una de les claus que ha consolidat *Com sona l'ESO*: la certesa que l'amor (per l'educació musical) guiarà cada nova edició del projecte. La seguretat que després d'haver assistit a una edició de CSE cap dels seus participants renegarà del seu amor a la música, a la llengua i al territori, perquè en el cor de cadascuna de les persones participants romandrà per sempre l'empremta inesborrable que provoquen les experiències autèntiques, aquelles que dibuixen un somriure còmplice cada vegada que les evokes.

El Feslloc rep el Guardó al suport a la música en valencià

VORO GOLFE I DAVID BELDA

El Feslloc, el festival de música en valencià de Benlloc que organitza l'Associació Feslloc —entitat sense finalitat lucrativa de la que formen part Escola Valenciana i l'Ajuntament de Benlloc— va rebre el passat 20 d'octubre de 2019 el guardó honorífic pel suport a la música en valencià, en el marc de la 14a edició dels Premis Ovidi, organitzats pel Col·lectiu de Músics i Cantants Ovidi Montllor (COM).

El Feslloc és un festival sense finalitat lucrativa que va nàixer l'any 2007 a Benlloc (la Plana Alta), de la mà de l'Ajuntament de Benlloc i d'Escola Valenciana.

L'objectiu principal del festival és la promoció de les propostes musicals fetes per solistes i grups que empenen el valencià en les seues composicions musicals.

Els 13 anys de trajectòria, l'enorme ventall de grups i estils musicals programats i el suport ininterromput a la música en llengua pròpia és el que ha tingut en compte el jurat dels COM per homenatjar el Feslloc.

El Feslloc, una de les cites musicals imprescindibles de l'estiu, celebrarà la seua catorzena edició els dies 9, 10 i 11 de juliol de 2020.

SOM COEDUCACIÓ

L'escola coeducativa: cap a la igualtat real

M. ÀNGELS FRANCÉS DÍEZ, DEPARTAMENT DE FILOLOGIA CATALANA DE LA UNIVERSITAT D'ALACANT. IL·LUSTRACIÓ DE JOAN TURU

Fa un temps, una companya i jo vam preparar una xarrada sobre llenguatge no sexista, adreçada a professionals de l'educació, per suggerir idees i estratègies lingüístiques que, més enllà del desdoblament de gènere, permeten fer més visible en el discurs quotidià la presència de la meitat femenina de la població, sovint oculta sota el denominat masculí universal.

Hi van acudir un grup de mestres que ja feia temps que eren conscients de la necessitat d'ajudar en el necessari canvi global envers la igualtat real entre homes i dones, i que cada dia hi treballaven, a les aules, amb les eines que tenien a l'abast.

La presentació començava amb un vídeo viral sobre el concepte de *parcialitat implícita*, que explicava com el cervell infantil aprèn del que l'envolta i estableix connexions neuronals entre diversos conceptes: per exemple, associant el fet de ser home i el de ser una eminència en qualsevol dels camps del saber (medicina, ciència, cuina, literatura, etc.). Aquest lligam primerenc, que s'estableix per influència cultural (a partir de models difosos en els llibres de text, la televisió, les xarxes socials, etc.), esdevé part del nostre inconscient i ens acompanya tota la vida, en forma de prejudici. Els estereotips de gènere, que relacionen els homes amb el lideratge, l'èxit o les professions científicotecnològiques, i les dones amb la passivitat, la maternitat o carreres professionals poc ambicioses, es fonamenten en aquestes associacions implícites que establim quan som infants i que sovint confirmem a mesura que creixem.

Fins que arribi el moment que aquell canvi global envers la igualtat entre dones i homes siga una realitat, hi ha un entorn privilegiat per incidir de manera efectiva en la construcció de nous models identitaris que ajuden els nens i les nenes a desenvolupar tot el seu potencial: l'escola coeducativa. Assumida la necessitat que els infants compartiquen espai a l'aula (malgrat algunes recialles d'educació segregada encara vigents), es tracta ara de canviar el model cultural que s'hi transmet. Parlem dels llibres de text i els referents que s'hi inclouen (on, de moment, predominen els noms masculins, mentre que costa de trobar-hi científiques, filòsofes, matemàtiques, inventores i, fins i tot, escriptores, fora d'aquelles ja consagrades pel cànon), de la literatura infantil i juvenil (que últimament acusa un gran auge d'històries de qualitat que desafien els models tradicionals imperants), dels espais i les eines del joc (amb iniciatives que pretenen, per exemple, canviar les dinàmiques als patis de les escoles), etc. I es tracta també del llenguatge i el seu poder evocador i definidor de mons possibles.

Els estereotips de gènere es fonamenten en associacions implícites que establim quan som infants

El dia de la xarrada, ens vam trobar amb un públic que treballava contra els estereotips de gènere i s'anotava amb interès les idees que expressàvem. En són molts, els que cada dia hi treballen. A molts altres, també, els costa canviar tota una vida d'idees preconcebudes i prejudicis que no tenen fonament lògic o científic.

Per això és tan important el paper de l'escola, els responsables institucionals i les famílies en aquest procés de transformació cultural i social. El canvi ha començat: continuem construint-lo.

L'escola coeducativa és un entorn privilegiat per incidir de manera efectiva en la construcció de nous models identitaris

CO
ÈDU
QUEM

Sembrant igualtat al CEIP Enric Soler i Godes

MERCHE FERNÁNDEZ BARRIOS, DIRECTORA

Tot va començar quan el Servei d'Igualtat ens va proposar encetar un projecte pilot en coeducació i focalitzat de forma especial en el pati escolar. El claustre el va trobar molt interessant i va rebre formació sobre sexisme, diferència sexe-gènere, androcentrisme, igualtat real-igualtat formal, etc. Vaja, ens vam posar "les ulleres morades". Això ens ha permès desenvolupar de manera consensuada una sèrie d'actuacions i reflexions al voltant de la inclusió de la perspectiva de gènere en diferents àrees de treball.

Pati del CEIP El Palmerar d'Alacant

Per a la realització del projecte de pati coeducatiu, es va dur a terme un diagnòstic inicial de la situació. Vam descobrir les percepcions que tenia el nostre alumnat al voltant del joc al pati i dos docents observaren durant una setmana a què jugaven, amb qui jugaven i quin espai ocupaven tant xiquetes com xiquets en el temps d'esbarjo. Partint d'eixa observació es van extreure les següents conclusions que convé destacar: les xiques jugaven a jocs més tranquils mentre que els xics ho feien a jocs amb molta més activitat i per altra banda, la pista de futbol que era l'espai més gran del pati, estava ocupada majoritàriament per xics jugant a futbol mentre les xiques jugaven, arraconades, al voltant.

Després de reflexionar sobre aquesta observació, ens van plantejar un altra manera d'organitzar el temps d'esbarjo introduint diferents materials com cordes, gomes, birles, jocs tradicionals, així com establir el dia de la música i la creativitat, on es juga sense cap material. Al mateix temps vam reduir el futbol, a fi de fer servir tot l'espai de la pista per altres jocs.

El curs 2018-19 i gràcies als pressupostos participatius de la ciutat de Castelló vam ampliar en 4.000 m² la superfície del pati. Alumnat, famílies i docents fèrem propostes i somiàrem amb un espai diferent amb desnivells, gronxadors, rocòdrom, cabanes, espais de creativitat, de joc simbòlic, d'equilibri... Ara comptem amb un espai inclusiu i natural ple de propostes lúdiques, sense càrrega de gènere, on l'alumnat pot jugar en llibertat. Un espai, que tota la comunitat educativa sentim com a nostre i estimem.

Pati del CEIP Enric Soler i Godes de Castelló

"Llibertat per a jugar". El projecte patis inclusius i coeducatius al CEIP El Palmerar d'Alacant

ROSA M. PINTO MARTÍNEZ, DIRECTORA

En el pati de l'escola, xiquets i xiquetes gaudeixen d'un espai de llibertat i creativitat espontània, on es posen a prova les seues habilitats socials i de relació entre iguals, i està reconegut, que es l'espai on es produeixen la major part dels conflictes als centres escolars.

I és precisament la demanda del propi alumnat del CEIP "El Palmerar" d'Alacant, en l'assemblea de delegats/des d'aula, sobre la dictadura del futbol, unida al canvi de mirada, en la línia constant d'innovació del centre, **el que ens portà a un procés de transformació del pati** (com espai físic, però també social).

És molt cert que tot procés de canvi, necessita la formació del professorat d'un centre. Experiències de companyes en Reggio Emilia, assistència a jornada en transformació de patis a Ontinyent, curs del CEFIRE sobre patis artístics, foren decisives en la posada en marxa d'este projecte, que hui en dia, hem compartit en quantitat de centres de la província d'Alacant que, com nosaltres, han començat a considerar la importància d'aquest espai d'interrelació i convivència.

Què volíem aconseguir: convertir el pati (tant en horari lectiu com en l'espai de menjador), en un espai educatiu de primer ordre. Necessitàvem **fomentar la interrelació** entre xiquets i xiquetes, i a més, de diferents edats. Volíem facilitar i **millorar la convivència** en general, dotant l'alumnat de ferramentes per a resoldre els seus conflictes (comptem amb la figura del mediador/a en el pati). I **evitar les situacions d'exclusió o aïllament**, i molt en particular, de l'alumnat amb necessitats especials.

Era evident que en el nostre centre teníem un problema: la falta d'un ús equitatiu de l'espai. El futbol era el joc dominant i ocupava la pista central, impedit a la resta d'alumnat desenvolupar altres jocs de moviment que igualment necessitàvem espai. Què s'observava? Xiquetes arraconades junt a altres xiquets que no els agrada eixe esport. Una minoria ocupant la majoria de l'espai.

A més, teníem els xiquets del futbol interioritzant més capacitats, les que porta implícit el joc en moviment (coordinació, motricitat, control espacial).

I les xiquetes? En l'espai que queda en el marge, en un rol menys actiu. Era evident la desigualtat de condicions.

Un dia es va decidir canviar el futbol pel Colpbol, un esport que ja estava estès en el centre i es treballava des de l'àrea d'Educació Física. A més, es posaren en marxa, en un primer moment, altres jocs com la corda, la goma de botar, el pivot, pales, entre molts altres. Una zona reservada per a ball, on xiquets i xiquetes munten coreografies pujats a un escenari amb músiques actuals i adequades que van canviant. Una altra zona tranquil·la en taules de fusta per a parlar, compartir. Una zona d'hort per als majors que, de forma voluntària, volen treballar en ell i realitzar el compostatge.

Una altra zona lateral amb rodes, construccions, i en Infantil, un rocòdrom, terrers, jocs d'arrossegament, cuineta, animals. I pissarres laterals de clarió, en tres espais diferenciats.

En aquest curs, hem ampliat l'oferta: escenari per a teatre, panells musicals, tennis de taula, zona tranquil·la per a llegir utilitzant un carro portàtil amb llibres, carro de jocs de taula, futbolí, una zona de voleibol amb xarxes portàtils.

I ara estem posant en marxa els bancs de l'amistat.

Tal i com deia Weisman, hem de reconèixer que l'espai físic i l'espai social estan relacionats i es construeixen mútuament.

Si realment desitgem una societat més justa i igualitària **és necessari garantir des de l'escola la presència de les xiquetes en els espais de visibilitat**, comencem en l'escola a posar en marxa les accions necessàries per a erradicar les desigualtats de gènere.

SOM DEBAT

Argumentació i oralitat. El debat com a mètode. La Lliga de Debat de Secundària i Batxillerat

TONI VIZCARRO

Després d'algunes experiències formatives puntuals adreçades tant a professorat com a alumnat participant en les diverses edicions de la Lliga de Debat de Secundària i Batxillerat, Escola Valenciana ha engegat aquest curs un programa de formació amb el qual es pretén donar al professorat instruments i recursos per treballar l'oralitat i l'argumentació amb el seu alumnat.

La participació en la Lliga de Debat de Secundària i Batxillerat, organitzada al País Valencià per Escola Valenciana, la Xarxa Vives i les universitats públiques valencianes, no deixa de ser una llavor a partir de la qual tot l'alumnat possible –i no només aquell que integra els equips que hi participen– puga beneficiar-se de l'adquisició d'unes habilitats molt valuoses, tant en la seua vida acadèmica com personal.

Per dur endavant aquesta primera edició del programa formatiu «Argumentació i oralitat», Escola Valenciana ha comptat amb la participació de la professora Montserrat Ferrer, de la comunicadora Fani Grande i dels membres de l'associació «Parlem?», nascuda al caliu de les lligues de debat universitària i de secundària, i d'una experiència molt interessant, desenvolupada a la Vall d'Uixó (la Plana Baixa) entre alumnat de l'últim cicle d'Educació Primària.

Aquest curs ha estat homologat pel Servei de Formació del Professorat de la Conselleria d'Educació.

LliGa de
dEBat
SECUNDÀRIA
I BATXILLERAT

NOVETAT INFANTIL COL·LECCIÓ CONTES FAMILIARS

PREU PACK:
35 € (6 llibres)

TINC DUES MARES
ISBN: 978-84-17213-30-5
PREU: 6€

TINC DUES FAMÍLIES
ISBN: 978-84-17213-33-6
PREU: 6€

TINC DOS PARES
ISBN: 978-84-17213-34-3
PREU: 6€

TINC UNA MARE
ISBN: 978-84-17213-32-9
PREU: 6€

TINC UN PARE I UNA MARE
ISBN: 978-84-17213-31-2
PREU: 6€

EL DIA DE LA FAMÍLIA
ISBN: 978-84-17213-35-0
PREU: 6€

La col·lecció *Contes familiars* està concebuda com una eina per treballar la diversitat familiar, el respecte, la convivència i la igualtat.

Les seues històries, ambientades a la ciutat de València i que funcionen de manera independent, tot i estar relacionades, ens mostren des de la normalitat més absoluta diferents tipus de família.

Els sis títols de la col·lecció es presenten en una caps de cartró serigrafiada.

NOVETATS PRIMÀRIA

PREU: 8 €

EL GEGANT DE MERENGUE
M. Carmen Sáez Lorente
Il·lustracions: Toni Cabo
ISBN: 978-84-17213-50-3

PREU: 7 €

PAU DEL GENI CURT
Joan Pla
Il·lustracions: Júlia Salom Úbeda
ISBN: 978-84-17213-39-8

www.edicions96.com

Segueix-nos:

ENCARA TOCA!

**Democratitzar els centres
educatius. No a la selecció de
professorat**

Millorar les plantilles

Reduir les ràtios i hores lectives

Recuperar el poder adquisitiu

STEPV
INTERINDICAL
VALENCIANA

SOM LLAVORS

Cap al 6é Congrés d'Escola Valenciana

PILAR GREGORI MONZÓ

Companyes i companys, heu de saber que des d'Escola Valenciana estem preparant per a enguany 2020 el 6é Congrés

Per fer una mica de memòria, en el primer congrés (1993) avaluàrem l'aplicació de la LUEV; en el segon (1997) ens centràrem en la innovació i renovació pedagògica, la llengua i cultura i en els valors i actituds; el tercer (2002) ens ocupà el món de la globalització; el quart (2008) era la sostenibilitat, tan de moda en el moment actual i el cinquè i el darrer (2013) vàrem fer ús del món virtual per actualitzar el discurs d'Escola Valenciana.

I ara, què pretenem? Jo rescataria les paraules de la nostra benlloguda Carme Miquel, pronunciades a la conferència inaugural: *d'on ve i cap a on va l'escola valenciana*, del Segon Congrés:

«Un congrés és un lloc d'encontre i d'intercanvi d'experiències. És el marc per

a reflexionar sobre un determinat projecte. Des d'Escola Valenciana, volem aprofitar aquest Congrés per a reflexionar sobre el model educatiu que propugnem, per tal d'aportar a la societat valenciana un projecte escolar integrador... per a esdevenir persones conscients, felices i solidàries».

Ara i ací, està vigent el seu discurs, només que de cara al 6é Congrés, caldrà esbrinar quins són els reptes que tenim al davant i com hem d'encarar-los per tal de donar resposta a un ensenyament valencià i compromés en el s. XXI.

El primer eix que voldria presentar-vos és el de la **coeducació** que respon al repte de treballar la igualtat real entre dones i homes i respectar les diferents orientacions sexuals. És important que el nostre alumnat siga capaç de conèixer les pròpies emocions i adquirisca un ferm compromís amb la no-violència activa. Educar l'alumnat en la capacitat de lideratge personal i social i Escola valenciana recolza i vol donar a conèixer, els projectes educatius compromesos amb la coeducació.

Tot això, no ho podem fer avant si el professorat no explicita què entén per l'escola valenciana

Aquest primer eix pretén amarrar tots els altres i ha de ser transversal, usant un llenguatge inclusiu que abaste la diversitat de l'alumnat evitant el sexisme i els estereotips; donant a conèixer les dones que han contribuït a la renovació pedagògica al País Valencià; revisant el currículum per tal de visibilitzar l'aportació de les dones a les diferents disciplines; coneixent científicament el paper de les dones en la societat en el manteniment i transmissió de la llengua minoritzada; esbrinant el pes de l'androcentrisme en els continguts escolars; adonant-nos de la formació que rep el professorat de la Universitat envers la coeducació; assabentant-se de la relació de gènere i tecnologia; tenint coneixement de les capacitats a desenvolupar per tal d'evitar el sexisme en el maneig de les tecnologies.

El segon eix el dedicarem a **donar resposta a un ensenyament inclusiu i plurilingüe**. El model que proposa Escola Valenciana ha d'aconseguir la convivència entre col·lectius que pensen i parlen de manera diferent, garantint persones compromeses amb la societat que els envolta i que no es deixen atrapar per prejudicis. A més, reivindicant el paper innovador de l'educació plurilingüe en la societat democràtica per tal de construir una ciutadania solidària i pluralista des del punt de vista lingüístic i cultural. I, a més, constatant la situació real de multilingüisme i multiculturalitat a les societats occidentals, proposem un ensenyament inclusiu i

El veritable repte no radica a decidir si cal usar la tecnologia o no, sinó a repensar l'educació amb ella

plurilingüe, tant per construir actituds positives envers les diferents llengües i cultures, com per desenvolupar activitats metalingüístiques i cognitives que ajuden a desenvolupar lingüísticament i a aprendre les llengües.

També es tracta d'abordar l'*Informe de la Societat Civil sobre les mancances en l'aplicació de la Carta Europea de les llengües regionals o minoritàries a l'Estat Espanyol*, 2019.

Aquest informe de l'Estat espanyol no ofereix cap novetat sobre com es garanteix l'aprenentatge del valencià. De fet, una norma posterior (Llei valenciana 4/2018) va abolir l'aprenentatge escolar de forma integral en valencià i va establir un model trilingüe que va determinar que les escoles decidissin la proporció de classes impartides en la llengua, que no ha de superar el 60 % ni ser inferior al 25 %. Això significa que l'estudiantat que va estudiar en valencià l'aprovació de la Llei 4/2018 i la implementació d'un model trilingüe els ha afectat negativament, ja que no se'ls garanteix el dret a l'escolarització en aquesta llengua.

El tercer eix anirà dedicat a **aconseguir una transformació digital a l'ensenyament**. El futur del sistema educatiu implica programes d'aprenentatge personalitzats, amb una transversalitat de continguts i una connexió directa entre el que s'ensenya a l'aula i allò que l'alumnat aprèn fora d'ella.

Ja fa temps que el debat sobre les tecnologies digitals és present en l'entorn educatiu. Però el veritable repte no radica a decidir si cal usar la tecnologia o no, sinó a repensar l'educació amb ella. Les tecnologies actuals defineixen un nou entorn d'aprenentatge que modifica la nostra relació amb els continguts, requereix noves formes d'ensenyament-aprenentatge i difumina les fronteres entre aula i llar, l'educació formal i informal. En aquest sentit, no es tracta només de desenvolupar un conjunt de destreses i habilitats de caire tècnic, sinó d'arribar a una combinació de comportaments, coneixements especialitzats i tècnics, hàbits de treball, disposicions i pensament crític. Parlar avui d'educació digital

#Som llavors

és, per tant, alguna cosa més que parlar d'alfabetització digital.

Tot això no ho podem fer avant si el professorat del País Valencià, que ara està en actiu o esperant estar-ho, que ha viscut 20 anys de polítiques educatives populars, no explicita què entén per l'escola valenciana. Quina educació volem per al País Valencià?

De quina manera **sensibilitzar el conjunt de la comunitat educativa** per a aconseguir els canvis que necessita la millora educativa, establint mecanismes de participació àgils i efectius per tal d'arreglar les seues propostes?

És important també, **incorporar i empoderar el professorat** per a prendre

les decisions pertinents que l'afecten i que sustenten la reflexió constant entre teoria i pràctica. A més d'aconseguir una formació inicial que a la llarga donarà resposta als eixos contemplats.

A més de **demanar la participació de l'administració educativa** per tal que estímul la veritable tasca educativa d'innovació, evitant l'excessiva burocratització i respectant els ritmes dels centres, impulsant les experiències dels centres educatius.

L'escola que volem és una escola arrelada, lligada al medi on s'insereix. "Arrels de vida, llavors de futur". També haurem d'**implicar l'administració local**. És la més propera i els centres educatius comparteixen amb ella la funció educa-

El Congrés també pretén homenatjar totes les dones que han contribuït a fer una escola valenciana, innovadora i igualitària

dora per tal d'aconseguir una societat de futur més sàvia i més culta.

Aconseguir uns **mitjans de comunicació valencians de qualitat**, amb la reciprocitat de TV3 i IB3, perquè el nostre alumnat dispose de canals amb llenguatge estàndard i formal en valencià.

Pel que fa a la celebració del Congrés, contemplem una modalitat presencial que serà els dies 3, 4 i 5 de desembre del 2020 a València; una modalitat de precongés donant a conèixer el contingut a diferents universitats valencianes i a diferents comarques; i l'altra moda-

litat online, que l'encetarem ben aviat, on tindrem un web del Congrés, on vos demanarem la participació del professorat en general perquè aporte experiències, articles, suggeriments...

El Congrés també pretén homenatjar totes les dones que han contribuït a fer una escola valenciana, innovadora i igualitària, retrem un **homenatge a Empar Navarro**, mestra i política valenciana de la Segona República espanyola, amb un compromís social. Amb la seua memòria, coneixerem l'educació en el temps de la Segona República espanyola i la introducció del valencià a l'escola en aquest període.

Només em resta encoratjar-vos a participar al 6é Congrés d'Escola Valenciana, per tal d'aconseguir una escola coeducativa, inclusiva, plurilingüe, digital i compromesa amb la societat per poder encarar la vida al s. XXI on encara cal la valentia, que fer xarxa és necessari i que millorar l'organització i el seu funcionament i l'equip humà també.

PUBLICITAT

Campanya escolar, eix vertebrador del Teatre del Raval

La campanya escolar és l'eix vertebrador del Teatre del Raval de Gandia que s'erigeix com un espai multidisciplinar, obert, contemporani i integrador. Enguany s'ha encetat la sisena temporada des que aquest espai escènic es va reobrir al públic en 2014 a mans de LaCasaCalba i segueix mantenint la il·lusió i les ganes amb que es va iniciar la continuïtat d'aquest projecte, engegat de manera pionera per Pluja Teatre, companyia gestora del Teatre del Raval en l'època anterior.

El passat curs vam rebre la visita de més de 10.000 alumnes procedents de diferents centres educatius de la Safor i comarques centrals valencianes. Aquestes dades esperonen a continuar oferint cultura de qualitat i proximitat en un espai escènic com hi ha pocs arreu del País Valencià.

A banda dels espectacles de sala, la campanya escolar comprèn també **activitats complementàries** basades en la creativitat, la sostenibilitat i l'aprenentatge històric amb l'objectiu de despertar l'interès per l'art, l'estima pel patrimoni natural i històric,

així com motivar la curiositat creativa i l'aprenentatge. Es poden desenvolupar tallers de personatges i d'instruments reciclats, la visita guiada als refugis antiaeris de la ciutat i una gimcana a la vora del Riu Serpis.

Enguany, com a novetat, s'hi suma el **Museu a cel obert**, un recorregut pels grafitis del Carrer Sant Ramon i del mateix Teatre del Raval elaborats en l'encontre PaRedes en setembre de 2018. L'artista grafiter local Johe va pintar la façana del teatre i recentment ha completat el seu treball amb un dibuix a la cambra del Raval. Les pintures es poden visitar en aquest recorregut guiat on l'alumnat podrà deixar també la seua empremta.

Al Teatre del Raval pensem que el teatre també és una escola on cada funció és una ocasió per aprendre.

Consulteu els espectacles del present curs en la web teatreravalgandia.org i si esteu interessats a participar, podeu contactar-nos per correu a campanya@teatreravalgandia.org o telefonant-nos al **962 866 532**.

ANEM AL RAVAL!

TEATRE DEL RAVAL GANDIA

VOLS REBRE EL PROGRAMA?

campanya@teatreravalgandia.org
962866532 • 601195684

Universitat d'Alacant

+ VALENCIÀ
+ ANGLÈS

més LLENGÜES

LONDRES

PARÍS

MOSCOU

ROMA

BERLÍN

BARCELONA

VALÈNCIA

- ▶ Aules de conversa (Campus de Sant Vicent i Alcoi, Elda, Saix, Torrevella i Villena)
- ▶ Centre d'Autoprenentatge de València
- ▶ Club de lectura Rodallibres
- ▶ Concurs de curtmetratges
- ▶ Cursos de valencià
- ▶ Premis Sambori Universitari
- ▶ Proves d'acreditació de valencià
- ▶ Suport a la docència en llengües
- ▶ Tallers de llengües i cultures
- ▶ Trobades, jornades i tallers
- ▶ Voluntariat i Lingüístic
- ▶ Xarrades informatives als IES

sl.ua.es

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
Vicerectorat de Cultura, Esport i Llengües
Servei de Llengües

UA en
valencià

ENTREVISTA

ANA ALMERIA I ANDREU MARTÍNEZ ENS PARLEN DEL CARTELL DE TROBADES: «Les arrels simbolitzen l'entorn familiar, el creixement social i cultural»

SANDRA SERRANO I MIRA

Escola Valenciana ha engrescat l'alumnat de les escoles d'art, il·lustració i disseny a participar en el II Concurs de cartells de Trobades d'Escoles en València. El fruit d'aquesta proposta és la composició de la imatge que agermanarà les 20 festes que expressen la dignitat de l'ensenyament en valencià i l'estima col·lectiva per la nostra llengua, sota el lema «Arrels de vida, llavors de futur», en homenatge a la mestra Empar Navarro. Amb aquesta iniciativa, l'entitat cívica ha fomentat l'ingeni i la creativitat dels més joves. Enguany, el disseny d'Ana Almeria i Andreu Martínez ha merescut ser el guanyador d'aquest certamen. En Sembra hem tingut l'oportunitat d'entrevistar-los.

Qui són Ana Almeria i Andreu Martínez? Per favor, conteu-nos el seu bagatge vital i com arriben a participar en el Concurs de cartells de les Trobades 2020.

ANDREU: Jo sóc d'Alcoi, vaig estudiar l'ESO a l'IES Pare Vitòria, i ara estudie Disseny Gràfic a l'EASD d'Alcoi.

ANA: Jo vaig cursar l'ESO a Sant Roc, batxillerat artístic a l'IES Andreu Semper, i actualment Belles Arts a la facultat d'Altea. Un dels nostres tutors ens va dir de l'existència d'aquest concurs, i que li donàrem una oportunitat, i doncs això vam fer. Ens il·lusionava molt formar part d'un esdeveniment tan gran i tan conegut.

«El premi per a nosaltres suposa una oportunitat en el món del disseny»

Des d'Escola Valenciana us donem l'enhorabona per la proposta gràfica que van presentar al II Concurs de cartells de les Trobades d'Escoles en València i que ha merescut ser la guanyadora. Estan contents? Què suposa per a vostès aquest premi?

ANDREU: Sí, estem molt contents perquè el nostre cartell haja guanyat el concurs. Estem tan contents com sorpresos, ja que no ens esperàvem guanyar. El premi per a nosaltres suposa una oportunitat en el món del disseny, atès que les Trobades són un esdeveniment en el qual es veu involucrada molta gent, i ens il·lusiona que, per primera vegada, se'ns done tant de reconeixement per la nostra obra. També es un honor ser la imatge de les Trobades, ens impressiona que el nostre disseny el gasten no sols per al cartell, sinó per a fer samarretes, fullets, el web, entre d'altres.

«Vam relacionar la casa amb Empar Navarro, ja que ella fou una defensora de l'ensenyament en valencià»

«Diàriament, fem ús del valencià com a llengua principal, i el parlem en tots els àmbits en els quals tenim contacte»

Les bases del concurs se centraven en la creació d'un cartell per a les Trobades 2020, sota el lema «Arrels de vida, llavors de futur». Enguany, aquestes festes de cultura popular estan dedicades a la figura d'Empar Navarro, la mestra republicana que ja en l'any 1922 defensava la introducció del valencià a l'escola. Vostès plasmen aquesta informació i creen un disseny d'una casa-escola de la qual sorgeixen arrels. Com arriben a aquesta interpretació gràfica?

ANA: En un primer procés d'esbossat buscàvem objectes o imatges que po-

guérem associar amb el lema de les Trobades. Per a facilitar-nos la feina vam separar el lema en dues parts clares: la part de les arrels i la de les llavors. Aleshores, vam començar fent una pluja d'idees d'imatges que ens recordaren les «arrels» i, com és natural, vam caure en la idea de les arrels d'un arbre, però era massa obvi per a nosaltres i vam decidir buscar un significat d'«arrels» més metafòric. La imatge d'una casa de poble era el que millor se'ns acoblava a allò que buscàvem, ja que la vida d'un poble anys enrere era molt més familiar i tenia més en compte les arrels de

la família. De fet, en una mateixa casa solien viure diferents generacions i ací va ser on nosaltres vam trobar la metàfora que ens calia. A més, també vam relacionar la casa amb Empar Navarro, ja que ella fou una defensora de l'ensenyament en valencià que per aquella època no estava ben vist per una part de la població, i moltes vegades només es parlava valencià en l'àmbit domèstic.

Les arrels que representeu semblen obrir-se camí i eixir-se'n fora de l'immoble, semblen estar vives. Un dels postulats de la pedagogia freinetista és precisament això: eixir de l'aula i estar en contacte amb la natura. Quin significat té per a vostès aquesta casa arrelada?

ANDREU: A aquestes «arrels», nosaltres volíem donar-li un aspecte més de brots en creixement, que abandonen la casa, l'entorn familiar, que és el que realment representarien les arrels. Per tant, aquests brots serien el creixement social i cultural i l'evolució de la cultura.

València ha sigut designada Capital Mundial del Disseny en 2022 per la World Design Organization. Creieu que aquesta iniciativa impulsarà la importància social del disseny i farà valdre la qualitat del sector creatiu valencià?

ANA: En molts llocs, el disseny no té la importància que deuria, per aquesta raó, creiem que el fet que siga València la Capital Mundial del Disseny realçarà molts dissenys fets ací, farà veure el verdader valor d'aquesta disciplina. Els dissenyadors i artistes valencians ja tenen prou importància i força dins del País Valencià. Fer aquest acte pot valdre per a donar-los un reconeixement major tant dins com fora del país, i que la seua obra siga encara més coneguda.

Ara com ara, tenen cap projecte entre mans? A quins reptes s'enfronten dues joves promeses del món gràfic?

ANDREU: Un projecte com a tal no en tenim cap, potser algun concurs per ací o per allà, però el verdader repte que tenim entre mans és traure avant els estudis.

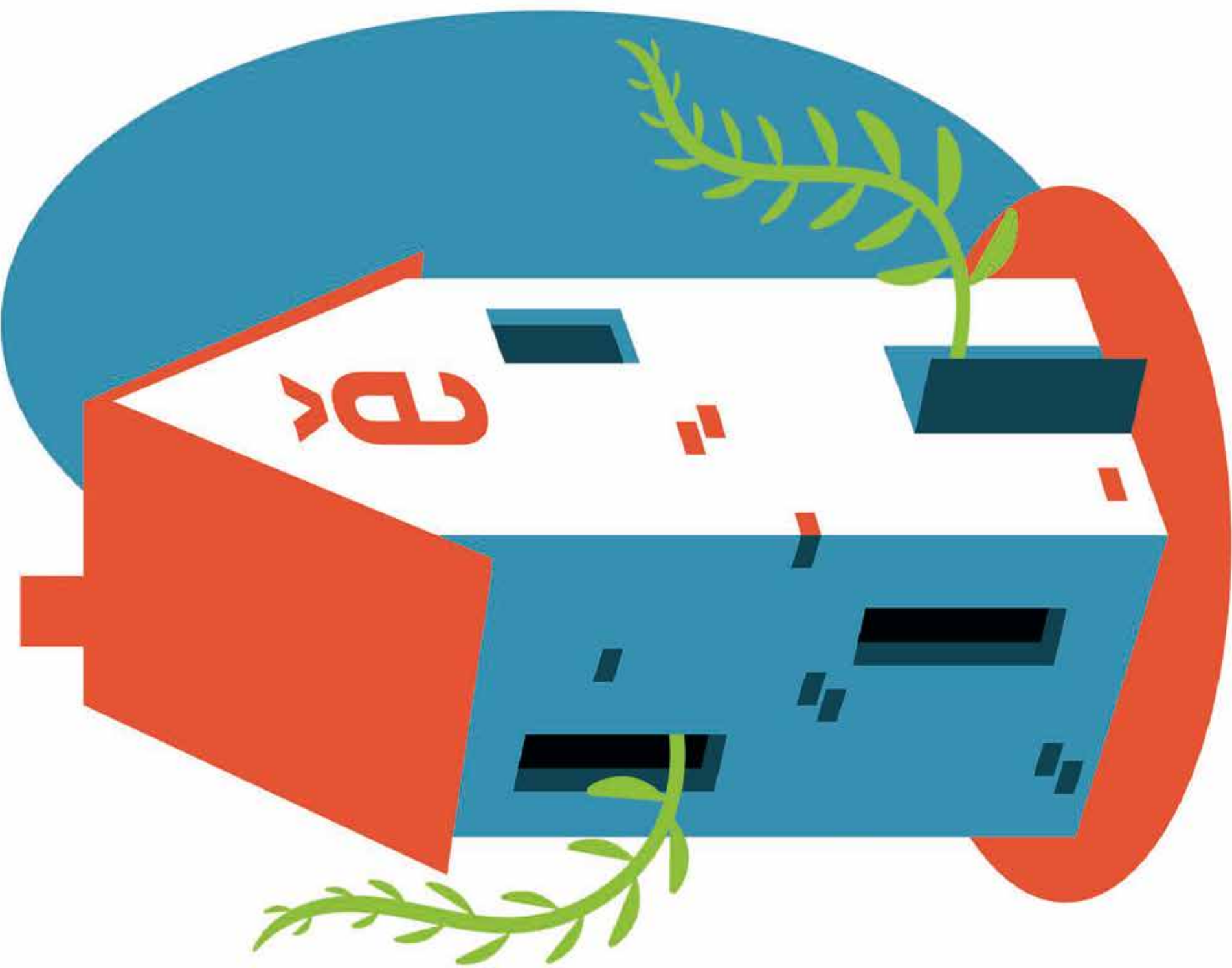
En el seu dia a dia, com defensen la presència del valencià en tots els àmbits?

ANA: Diàriament, fem ús del valencià com a llengua principal, i el parlem en tots els àmbits en els quals tenim contacte, és a dir, en l'àmbit laboral, social, familiar, acadèmic, etc.

Arrels

de vides llavors de futur

SOM LLENGUA

El Voluntariat pel Valencià està d'aniversari

CARLES CRESPO JORDÀ

A poquet a poquet...
Xino-xano...
De mica en mica...
I així, sense adonar-nos-en,
hem fet 15 anys.

Com diu la cançó, «qui perd els orígens perd la identitat», volem recordar i fer memòria com va nàixer el Voluntariat pel Valencià d'Escola Valenciana.

Després que la Junta d'Escola Valenciana (presidida en eixe moment per Diego Gómez) decidira iniciar el programa Voluntariat pel Valencià, vam fer una primera experiència a l'AMPA de l'Escola Pública Jaume I el Conqueridor de Catarroja, Horta Sud (on en eixe moment era director Vicent Moreno). Vam fer la presentació oficial a la Societat Coral El Micalet al febrer de 2005. Una de les mares que va participar va ser Dariana Groza (romanesa d'origen i valenciana d'adopció) que després passa a ser la nostra tècnica del Voluntariat d'Escola Valenciana.

15 anys de compartir, aprendre i gaudir del gran tresor dels valencians... La nostra llengua. El valencià és cosa de totes... O bé, ja que estem en el marc del Voluntariat pel Valencià, cosa de dos.

I és que així funcionem, fent parelles, el grup més petit que es pot fer. Parelles de persones voluntàries i aprenents, amb desig i goig d'aprendre i estendre la llengua de la terra que els acull o els ha vist nàixer. Parelles que fan dels cafés, els passejos, els mercats... espais de trobada i concòrdia lingüística. Una experiència formativa única que durant aquests 15 anys, ha estat un marc incomparable per a crear noves persones valencianoparlants... i, ens atreviríem a dir, valencianoestimants.

Pel nostre programa han passat prop de 25.000 persones. 25.000 persones que han volgut, d'alguna manera, incorporar o donar importància al valencià en les seues vides.

No ha estat un camí fàcil. Com bé sabem els que coneixen la realitat del nostre Petit País, els vents no sempre han bufat al nostre favor. El camí ha estat ple de petites batalles, amb les seues victòries i les seues derrotes... Però de les derrotes s'aprén... I de les victòries es millora. I així, poc a poc, ens hem fet lloc a desenes de pobles i ajuntaments

de tots els colors polítics, perquè unes sigles no sempre marquen l'estima cap a la llengua mare; el valencià i l'estima per la nostra llengua no tenen color polític.

Els temps han canviat, i hem incorporat noves tècniques perquè el programa cresca i funcione: grups de conversa als llocs on tenim poques persones voluntàries, sinèrgies amb altres entitats culturals... Fins i tot hem editat els nostres propis llibres!

Ah, això sí que cal esmentar-ho: les dues joies del Voluntariat pel Valencià, els llibres *10 de 2* i *10 de dones*. Volem donar les gràcies a totes les persones que han contribuït amb els seus relats a fer possible la publicació d'eixos dos llibres. Però volem dedicar una menció d'agraïment especialment a dues persones que han participat en la nostra aventura literària i que, malauradament, ens han deixat, fent que el món siga un lloc una mica més gris: Carme Miquel i Isabel-Clara Simó. Dues dones valentes, compromeses i irrepitibles que han dedicat la seua vida a la nostra llengua i han ajudat que el valencià siga una miqueta més de tots i totes. Als nostres llibres trobareu les seues paraules i reflexions. De segur que seguim aprenent a estimar el valencià i la nostra terra gràcies als seus mestratges. I si llegiu amb cura, fins i tot les podeu imaginar somrient mentre escriven per a vosaltres. Allà on sigueu... Gràcies, amigues. No vos oblidarem.

Des del Voluntariat pel Valencià d'Escola Valenciana, seguirem creixent. Seguirem parlant amb ajuntaments, escoles i entitats per a oferir-los la nostra ajuda per incorporar el valencià als seus entorns. Seguirem colze a colze amb els i les tècniques de promoció del valencià i les escoles d'adults de cada poble. Amb les regidores. Amb els professors. Amb tota aquella persona que vulga ficar una miqueta més de valencià a la seua vida.

Des d'aquest espai volem donar les gràcies a totes les persones que a cada poble fan possible que cada any el Voluntariat siga una oferta cultural, sense eixes persones que ho coordinen i sense els voluntaris i aprenents el Voluntariat no existiria. Moltíssimes gràcies.

Som Voluntariat. Som Valencià. Som Escola Valenciana. Portem 15 anys amb tu, o esperant-te.

Fórem llavors. Som arrels. I, amb tu, serem futur.

Et trobem parella ;)

voluntariat pel valencià

escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLENGUA

voluntariat pel valencià

parla'm
en valencià

Amb la col·laboració
de la Conselleria
d'Educació,
Cultura i Esport

SEMPRE
TEUA
La teua llengua

Parlem de drets lingüístics

ADRIÀ MARTÍ-BADIA

#4D Dia dels Drets Lingüístics
al País Valencià

DRÈTS
LINGÜÍSTICS

escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLENGUA

Cada 4 de desembre es commemora el dia dels drets lingüístics al País Valencià, i diferents organitzacions per la llengua —entre les quals està Escola Valenciana— publiquen un informe amb denúncies que els valencianoparlants han patit al llarg de l'any per emprar el valencià al País Valencià. I, evidentment, no hi són totes. No totes les persones que són discriminades per aquest motiu fan el pas de denunciar el seu cas, bé a l'administració o bé a les diferents organitzacions per la llengua. Els motius són diversos i un d'ells és la utilitat. Quin és el resultat de denunciar una vulneració de drets lingüístics més enllà d'una

notícia en alguns mitjans de comunicació o d'un advertiment de l'Oficina de Drets Lingüístics de la Generalitat Valenciana? L'administració pública o privada que la comet, rep algun tipus de sanció o és forçada d'alguna manera a evitar que es torne a repetir?

Cal perseverar i denunciar qualsevol discriminació lingüística, però el govern valencià ha de fer que aquestes denúncies siguen útils. Necessitem una Llei d'Igualtat Lingüística. Una vegada la tinguem, encara quedarà molt camí per recórrer, però ja haurem avançat.

La igualtat és un dels valors d'Escola Valenciana

**escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIÓ
PER LA LLENGUA**

*Fomenta-la
cada dia amb
els productes
de la nostra botiga!*

escolavalenciana.org/botiga

SOM AUDIOVISUAL

Volem cinema en valencià

ADRIÀ MARTÍ-BADIA

El 21 de novembre de 2019, Escola Valenciana, va organitzar la (primera) Festa del Cinema en Valencià, amb un notable èxit de participació. Amb una assistència de 10.550 escolars i públic en general, l'entitat va programar 40 projeccions arreu del País Valencià, concretament a 12 comarques i 21 municipis.

D'aquesta manera, la federació d'associacions per la llengua posa de manifest que no és una qüestió de demanda, sinó d'oferta. A hores d'ara, el públic pot gaudir de llibres, concerts o obres de teatre en valencià, però és molt difícil veure pel·lícules d'estrena en la llengua pròpia.

Ja són 16 anys des que Escola Valenciana va encetar les projeccions de cinema en valencià i cada any creix el nombre de poblacions, de projeccions i d'assistents. De fet, en la campanya 2018/2019 es van realitzar projeccions en més de 58 pobles i s'hi van aplegar més de 75.000 persones.

El món audiovisual és cabdal per a la normalització lingüística. No és suficient amb la posada en marxa de la ràdio i la televisió públiques valencianes ni amb l'anhelada reciprocitat amb les ràdios i televisions públiques catalanes i balears. Volem cinema en valencià.

**PER LA DEFENSA DE LA LLENGUA I DE
L'ESCOLA PÚBLICA, PER DEFENSAR-NOS
DE LES AGRESSIONS DE L'ESTAT,
DEL CAPITAL I DEL PATRIARCAT,
FEM MÉS FORT EL SINDICALISME DE
CLASSE I FEMINISTA DELS
PAÏSOS CATALANS**

**AFILIA'T
ORGANITZA'T
i Llunita!**

**www.sindicatcos.cat
@COSnacional**

**info@sindicatcos.cat
horta@sindicatcos.cat
(COIP C/Olimpia Aroza Torres, 42 baix esq. / 46018 València)
laplana@sindicatcos.cat
marinasafor@sindicatcos.cat**

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de la Generalitat de València, Departament d'Educació, Cultura i Esport

GENERALITAT VALENCIANA

ACADEMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

DIPUTACIÓ DE CASTELLÓ

Generalitat de Catalunya

Organitza:

Hi col·laboren:

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

Universitat d'Alacant

UNIVERSITAT JAUME I

UNIVERSITAS Miguel Hernández

Fundació Sambori

SOM LITERATURA

Premi Sambori: quan la paraula esdevé art

SARA RIBES I SANDRA SERRANO. FOTO: PRATS I CAMPS

El Premi Sambori és literatura, creació i llengua. Així ho palesa la creixent xifra de participació dels dos certàmens literaris que promou la Fundació Sambori des que va nàixer l'any 1998. L'edició de 2019 ha comptat amb les creacions d'un total de 149.963 estudiants, la implicació de 767 centres educatius i el compromís de 4.708 docents de tots els nivells d'ensenyament, des del primer cicle d'Infantil fins a la universitat, a més de les escoles oficials d'idiomes i els centres de formació professional. L'increment de la participació ha sigut especialment remarcable respecte de l'any passat amb un augment de 21.241 alumnes, 720 docents i 67 centres.

«No existeixen més que dues regles per a escriure: tindre alguna cosa a dir i dir-ho.» OSCAR WILDE

La presidenta de la Fundació Sambori, Laura Font, ha remarcat, d'una banda, «la importància de fomentar l'escriptura i la lectura des de l'àmbit educatiu» i, d'altra banda, ha assenyalat: «La implicació de la docència amb les lletres valencianes ha sigut essencial per assolir aquestes xifres. Mestres, professors i professors ensenyen a l'alumnat l'art de les paraules, la màgia de contar històries i el compromís amb la creació literària. Aquesta tasca quotidiana, imprescindible per al progrés, el coneixement, la igualtat, l'ale-

gria, es mereix tots els meus respectes. L'escola en valencià ens ensenya a llegir i a escriure, ens ensenya les eines per crear un món més just».

Per a la presidenta de la Fundació Sambori el valencià «és imprescindible perquè l'alumnat siga plurilingüe. També és imprescindible per construir un futur millor, més solidari, més sostenible, més igualitari. Creiem en el potencial de l'escola per a transformar la societat i millorar el món en què vivim».

«Per a viatjar lluny, no hi ha millor nau que un llibre.»

EMILY DICKINSON

En aquesta línia, Laura Font, en el darrer lliurament dels guardons del XXI Concurs Sambori de Literatura en Valencià i el XVI Concurs Universitari de Narrativa Curta Premi Sambori 2019, que es va celebrar al Paraninfo de la Universitat d'Alacant el dia 25 de maig de 2019, i al qual hi van assistir més de 500 persones d'arreu del País Valencià, va pronunciar un discurs encoratjador cap a les xiquetes i els xiquets: «Ens encanta llegir les vostres històries plenes d'enginy. Amb paraules, teixiu somnis, dibuixeu universos, ens feu participants de les vostres aventures i ens feu viatjar a mons imaginaris. Com de bonic seria viure en un dels vostres contes. Des de la Fundació Sambori us animem a continuar endavant en la vostra tasca creativa».

El Premi Sambori és l'expressió literària dels centres edu-

catius. Atresora la imaginació d'alumnes de totes les edats i pobles del País Valencià. Des de l'any 2017, centres educatius de pobles històricament castellanoparlants es van sumar a aquesta xarxa de lletres i, enguany, escoles i instituts de les Illes Balears han pres la iniciativa de participar-hi, gràcies a la col·laboració de l'Obra Cultural Balear en la promoció i difusió del Premi Sambori. Ara com ara, aquest concurs de literatura en valencià s'estén per tot el País Valencià, Catalunya i les Illes Balears.

Per últim, caldria fer una menció a aquelles coordinadores pel valencià que treballen en el Sambori des dels seus inicis amb una trajectòria, participació i implicació incondicional, com és el cas de la Coordinadora d'Ensenyament en Valencià de la Costera que enguany ha desdoblant la seua comarca i ha crescut cap a la Canal de Navarres i la Vall d'Aiora amb un gran èxit de participació en el Premi Sambori, per això la Fundació ha volgut fer valdre els 29 anys de dedicació a la defensa de l'ensenyament en valencià d'aquesta organització referent al País Valencià.

«Un llibre obert és un cervell que parla; tancat, un amic que espera; oblidat, una ànima que perdona; destruït, un cor que plora.»

PROVERBI HINDÚ

El misteriós cas dels calçetins desapareguts

Martina Beneyto Parada. CEIP Alborxí – Alzira (la Ribera)

1r premi de País del Premi Sambori 2019 (1r Cicle de Primària)

Pon i Pin són dos detectius la mar de divertits. Pon era el més divertit i Pin s'enamorava de totes les xiques del món.

Un dia, Pin entrà a l'oficina, es trobà una companya nova i, a l'instant, es va enamorar perdudament. Pam, la nova companya, era guapa, simpàtica i sempre presentava el millor dels seus somriures. Pon entrà a l'oficina i es trobà Pin bocabadat.

—Tanca la boca que t'entraran mosques— va dir Pon a Pin.

Van contractar Pam per a resoldre el misteriós cas dels calçetins desapareguts al vestuari de les xiques.

Pon, Pin i Pam van anar al col·legi on havien desaparegut els calçetins. Des de feia 3 mesos, cada vegada que les xiques es canviaven als vestuaris, desapareixien 6 o 8 parells de calçetins. Haguereu de tancar l'escola pel cas. La directora del centre va contractar Pon i Pin per resoldre-ho.

En arribar al col·legi, van investigar per tot el vestuari i es van trobar pèls que no eren de persona, més bé pareixien d'animal.

Pam va dir:

—Per què no parem una trampa?

Van ficar els calçetins més pudents de Pin i una càmera enfocant els calçetins.

A l'endemà, en mirar el que hi havia gravat, no van vore cap imatge, ja que a Pon se li havia oblidat posar-la en marxa. Decidiren buscar més pistes i es van trobar un paper que ficava:

“Sóc Pum, el ratolí dels calçetins. No em torneu a deixar calçetins tan pudents”.

Quan Pam el va llegir, Pin es va ficar roig. Pam sabia el que Pin sentia per ella, s'apropà i li digué a l'orella:

—Si et llares els peus tots els dies, a mi ja no m'importa —i li donà un bes a la galta.

Tornaren a obrir l'escola perquè ja havien parat de robar calçetins, o almenys això creien. Però el ratolí continuà enduent-se calçetins i no aconseguïen atrapar-lo.

Pon va pensar que el ratolí devia ser un bon detectiu perquè era molt difícil d'agafar, i tingué una idea. Li van deixar una nota on deia:

“Si deixes de furar calçetins, et contractarem per a investigar amb nosaltres. A canvi del teu treball, et donarem formatge tots els dies.”

I així és com va nàixer l'agència de detectius PIN, PAM, PON, PUM.

I, conte contat, ja s'ha acabat,

si no és mentida, és veritat.

SOM MEMÒRIA

Carme, el somriure perenne

SANDRA SERRANO I MIRA

Carme ha sigut una d'aquestes mestres que ensenyen des del cor

encesa d'aquelles persones valentes que treballen intensament per millorar el món en què vivim i per donar-li una herència literària, alegria i amistat, a les generacions que vindran després. Des d'Escola Valenciana manifestem el nostre condol a la família i amics en aquests moments tan dolents».

Parlar de Carme Miquel (la Nucia, 1945 - 2019) és parlar de cultura, educació i llengua. Va escriure una trentena de llibres, fou una de les impulsores de l'ensenyament en valencià fa més de 50 anys, sota els principis de la renovació pedagògica de Célestin Freinet. Carme ha sigut una d'aquestes mestres que ensenyen des del cor i ho ha fet amb il·lusió, convicció i dedicació durant 40 anys. L'essència que perviu en Carme, més enllà d'ella mateixa, ha sigut la generositat de compartir amb tothom allò que la dota d'identitat: l'estima pel valencià.

Ara com ara, Escola Valenciana hi és perquè Carme Miquel va trobar la com-

plicitat d'un grup de mestres que, com ella, defensaven el valencià a l'escola. El naixement de la nostra entitat està lligat a la personalitat, sempre amistosa, de Carme i també al seu mestratge. Durant quatre anys, des de 1990 fins a 1994, Carme Miquel va presidir Escola Valenciana i també la CAPPEPV. Les dues entitats es van nodrir del seu tarannà obert i comunicatiu.

L'amiga Adela Costa i membre, com Carme, del Moviment de Renovació Pedagògica Freinet –MRPF–, també li va dedicar unes paraules d'estima: «Recorde a Carme amb tendresa. El seu somriure perenne transmetia pau. Aquest somriure i les seues paraules conciliadores solucionaren tants conflictes amb la nostra llengua... Em sent trista per perdre a Carme, però no puc deixar de sentir-me satisfeta d'haver compartit amb ella lluites tan legítimes com la nostra ferma defensa del valencià a l'escola».

El compromís de Carme amb les lletres està recollit en 30 títols. Entre els diversos llibres de narrativa infantil i juvenil que va escriure, cal destacar-ne la novel·la *Aigua en cistella*, guanyadora del Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira 1998, que atorga l'editorial Bromera.

Carme col·laborà en alguns mitjans de comunicació i publicà regularment en la premsa periòdica, com per exemple en el diari *Levante*, en què tenia una columna d'opinió setmanal.

El 1995, va rebre el Premi d'Honor Jaume I per les seues actuacions en el camp cívic i cultural i fou nomenada Miquel d'Honor per la Societat Coral el Micalet de València. L'any 2005, la nostra amiga va ser nomenada Porrot d'Honor de les Lletres Valencianes de Silla. L'any 2014 en Escola Valenciana li vam atorgar el Premi 'Intentant la llibertat' a la trajectòria individual per tota una vida dedicada a valencianitzar l'escola, depurar el franquisme de l'ensenyament i per tot el seu impuls vital de protecció de la llengua. El darrer reconeixement rebut li arribà en 2019 amb el Premi Fundació Bromera al Foment de la Lectura en la modalitat individual. Des de l'any 2016 fou acadèmica de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i membre del Moviment de Renovació Pedagògica Freinet.

Carme, amiga, companya, dona d'Escola, que la terra et siga lleu. Bon viatge als guerrers que al seu poble són fidels. Et tindrem sempre en la nostra memòria. En la nostra estima.

Llorenç, el teixidor d'històries romanceres

JOAN CORTÉS

Llorenç va faltar la darrera setmana d'agost, discretament, a les acaballes del fora de joc estiuec. Soltadament, ens va deixar orfes de les seues històries romanceres que es buidaren de les seues paraules, dels seus redolins i d'una màgia natural que feia encendre els ulls de menuts i grans debades amb les purnes d'aquells instants irrepetibles. Llorenç era un mestre d'escola que va canviar aviat el territori estret de les aules per un altre sense marges en

què estirava, a poc a poc, el fil de les històries que contava per deixar bocabadats una audiència que gaudia del sabor de cada paraula seua i que contenia l'alé en cada moment de suspens melodramàtic. Era, i és, un mag de les paraules, dels silencis, de les complicitats i de les inflexions de veu.

Llorenç ha estat una figura polièdrica, un calaix de sastre de la tradició narrativa oral que ha existit durant milers d'anys a la vora de la nostra Mediterrània. Contacontes, escriptor, impulsor de projectes culturals i educatius, militant d'un model d'escola allunyat de la transmissió imperativa del coneixement, compromés amb un país, una llengua i una cultura, que ell transmetia amb dolçor i empatia.

Quan, a finals dels anys setanta, ens explicava a l'Escola d'Estiu d'El Saler que s'estava plantejant abandonar la docència per dedicar-se, amb exclusivitat, a contar contes, ací i allà, per les escoles, associacions de veïns i veïnes i centres culturals, nosaltres devíem fer cara d'haver-nos perdut. En aquella època, al nostre País, hi havia pocs que

consideraven la narrativa oral un ofici del qual viure. Tinc quimera que va tardar uns quants anys a fer realitat el seu desig, però mai no fa defallir, ben al contrari, va ampliar l'àmbit de l'ofici per convertint-se en dinamitzador cultural, escriptor i alma mater d'iniciatives que molta gent considerava, aleshores, una vel·leïtat que l'apartava del trellat col·lectiu, àmpliament compartit. S'equivocaven totes i tots.

Transcorreguts el anys, però, i gràcies a la virtut de la perseverança, com diria Nicolau Primitiu, Llorenç va fer una tasca educativa, cultural i social impagable. Li hem de reconèixer que va rescatar moltes històries que viatjaven de boca en boca de iaïos i iaïes i que aconseguí que la narrativa oral tornara als centres educatius per convertir-se en el vehicle de les emocions, de la imaginació, de la creativitat. Va salvar paraules i expressions casolanes i les va trasplantar de comarca a comarca, com unes llavors que queien pel forat de la seua butxaca.

Va ensenyar als mestres i a les mestres com havien d'interactuar millor amb els xiques i les xiquetes, entusiasmats per

Llorenç ha estat una figura polièdrica, un calaix de sastre de la tradició narrativa oral de la nostra Mediterrània

aprendre el món i per fer les primeres passes en la vida. Els va ensenyar que les matemàtiques eren divertides quan els follets les fan servir per comptar la collita de fruites silvestres del bosc. Amb Llorenç, van aprendre que els rius i les muntanyes contenen històries romanceres a l'oïda dels qui escolten la remor de l'aigua i l'orgue del vents.

Ara, Llorenç Giménez, ja no està. Ens queda l'anecdota de la seua existència viscuda, el record de les seues actuacions, envoltat de xiquets i xiquetes, atents i atentes a la música de les seues paraules, els seues llibres amb contalles fresques acabades de collir, la seua perseverança i la seua militància en un projecte de país que ens agermana, la seua fe en un model d'escola que ens il·lusiona i mena les nostres passes.

Isabel-Clara Simó, el feminisme

ESCOLA VALENCIANA

El passat 13 de gener vam saber que Isabel-Clara Simó ens havia deixat. Una escriptora prolífica. Una activista compromesa i feminista. Una dona que s'ha estimat el país i la nostra llengua. Reproduïm ací l'article **El feminisme** amb què l'escriptora va col·laborar al llibre **10 de dones** del Voluntariat pel Valencià:

El feminisme és un moviment que es consolida fa uns dos-cents anys. Aquest moviment provoca un rebuig instantani. Per als enemics de la igualtat entre gèneres, les feministes són unes ressentides, unes frustrades sexualment o afectivament, i la seva és una ideologia contra natura. Alguns homes i fins i tot algunes dones, amb el menyspreu més absolut per la ideologia feminista, i obvi-

ant el real discurs de les protagonistes, diuen que representa l'afany d'unes dones de voler substituir els homes, i advoquen per un correlat entre masclisme i feminisme.

Res més injust: el masclisme advoca per la superioritat dels homes envers les dones; el feminisme, en canvi, demana la igualtat entre els dos gèneres. Aquest malentès, fomentat per les múltiples caricatures en què es presenta les feministes com a *solterones* lletges i violentes, afegint que les feministes volen l'abolició de la maternitat, encara perdura avui.

En realitat els primers moviments feministes, com tothom sap, van tenir lloc per obtenir el dret al vot, ja que per llei una dona era una menor d'edat incapacitada per decidir en afers públics. Els primers moviments es van esdevenir en l'època de l'Enciclopèdisme. Durant la revolució de Danton i Condorcet, hi va haver una dona, Olímpia de Gouges, que va escriure el 1791 la Declaració dels Drets de la Dona i de la Ciutadana, correlat magistral de la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà, de 1789. Olímpia de Gouges va morir decapitada. La Revolució Industrial va canviar dràsticament les relacions laborals i fins i tot arquitectòniques: la llar es va trobar de sobte desvinculada del món de la producció; les tasques domèstiques, en no reportar beneficis, eren —i encara ho són— inferiors socialment. Les dones del XIX reclamaven tres coses: el ple accés al món de l'educació, el ple accés a la vida professional i el vot femení.

Les dones no hem estat mai soles: per exemple John Stuart Mill va escriure

L'esclavitud de la dona, amb arguments difícilment rebatibles. En la mateixa línia, el socialista utòpic Charles Fourier va fer al·legats en favor de les dones. Això contrasta amb les assemblees d'obrers en què els homes d'esquerra es veien incòmodes amb la presència de dones, i hi havia qui deia que les dones estaven presoneres de l'Església i no eren lliures per naturalesa.

Finalment, el 7 de novembre del 1967, l'Assemblea General de les Nacions Unides va proclamar la Declaració sobre l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona. Aquesta declaració és avui mateix paper mullat en molts països del món.

Quina és la situació real de la dona avui mateix?

- Dones i nenes fan dos terços del treball pel 5% d'ingressos.
- La discriminació anual de les dones sense salari equival almenys a 11 trilions de dòlars.
- En els països industrialitzats, les dones que fan un treball remunerat amb prou feines cobren un 50% del que guanyen els homes.
- El treball de la dona en llocs directius, executius o administratius és molt inferior al dels homes, i va del 44,3% als EUA fins al 2,4% a Guinea Equatorial, l'Índia o el Sudan.
- Menys del 7% dels professors universitaris de la UE són dones.
- Només un 13% de les dones participen en els òrgans de decisió i poder

a escala mundial, percentatge que encara és més reduït al Tercer Món.

- El 38% de les dones del món són analfabetes.
- Un 20% de les dones han estat víctimes algun cop de violència física o sexual.
- La violència sexual s'ha convertit els últims anys en la principal causa de mort o invalidesa entre els 15 i els 44 anys.
- Més de 130 milions de nenes són mutilades genitalment abans de fer deu anys.

Davant d'unes dades tan colpidores, sorprèn que una demanda tan moderada com el dret al vot fos tan tardana: a la culta Suïssa, les dones no han tingut dret al vot fins al 1971; a França i a Itàlia el vot es va assolir el 1945, i el Canadà no el va aprovar fins al 1941. A l'Estat espanyol, en canvi, i gràcies a la República, les dones van obtenir el dret al vot el 1931.

Les feministes no volem substituir els homes; no renunciem a la maternitat —sempre que la decidim nosaltres mateixes—; ens interessa la bellesa, perquè la bellesa de les dones, dels homes, dels paisatges o de les ciutats està feta a mida humana i sempre és admirable. Volem la igualtat en dignitat. Les lleis són imprescindibles per assolir-la, però és evident que això no és suficient: cal canviar la mentalitat de tothom, homes i dones, i cercar així, tots plegats, un nou humanisme, més just i més participatiu.

PUBLICITAT

CC00
ensenyament

LLENGUA I DRETS

#SíAlValencià

AMB L'EDUCACIÓ PÚBLICA,
DE QUALITAT I EN VALENCIÀ

SOM HISTÒRIA

El llarg camí pel redreçament

ALFRED RAMOS

Amb Llarg camí llarg, Marc Granell encetava la trajectòria de poeta en 1977, en plena Transició, un període de la nostra història que tancava el període fosc del franquisme i caminava cap el restabliment de les llibertats democràtiques.

Aquest període havia de portar-nos al definitiu redreçament de la llengua i cultura pròpia dels valencians, el final d'un altre llarg camí, que posava fi a un desig tant de temps anhelat.

El franquisme havia estat una dictadura repressora farcida de prohibicions envers la llengua i la cultura dels valencians posant termini a projectes plens d'esperances, somnis i il·lusions, a partir del reconeixement del dret al bilingüisme i l'estatut especial de l'ensenyament de la llengua pròpia en els territoris autònoms de la República. En el País Valencià, en 1932, s'havien aprovat les Normes de Castelló, una normalització lingüística que arribava com un vent d'aire fresc a les iniciatives en demanda de la introducció del valencià a l'escola com la revista *El Camí* (1932-1934), les Setmanes Culturals Valencianes (1933), la publicació del *Primer llibre per a infants* (1933), la primera Colònia Escolar de Sant Pau d'Albocàsser (1933), l'Associació Protectora de l'Ensenyança Valenciana (1934), l'Associació de Mestres Valencians (1934) i, sobretot, la renovació pedagògica encetada pels mestres freinetistes que crearen els primers periòdics escolars en valencià: *Ibèria* d'Antoni Porcar, *Sembra* de Soler i Godes i *Gent Menuda* de Llorenç Ferri, decisives en la tasca de recuperació del valencià en l'escola.

Després de la destrucció de l'escola republicana: laïcisme, coeducació, bilingüisme, cooperació... calia començar de nou el llarg camí. Lo Rat Penat (LRP) havia estat una de les poques entitats valencianistes permeses pel nou Règim. En ella Carles Salvador i d'altres valencianistes, s'havien refugiat per «salvar els mots», recuperar i protegir la llengua i la cultura. Carles Salvador, impulsà, en 1949, els cursos orals i per correspondència, que ajudarien a la recuperació del valencià als anys 50 i 60. L'interès pels cursos va créixer any rere any. Alguns dels mestres que s'inscrivien en aquests cursos (Ferran Zurriaga, Carme Miquel, Pilar Calatayud, Tere Pitxer...)

impulsaren la Secció de Pedagogia de LRP, en 1964. Naixia el primer Moviment de Renovació Pedagògica del País Valencià. Escola i llengua, seran les dues paraules que apareixeran unides en els escrits de la Secció de Pedagogia, dues de les principals preocupacions del col·lectiu. A través de la cooperació com a eix de la transformació escolar, les tècniques Freinet (text lliure, impremta escolar, correspondència, estudi del medi, assemblea...) i la incorporació del valencià a l'escola, malgrat la seua prohibició, foren el motor de la renovació de l'escola valenciana en els anys seixanta. La Secció de Pedagogia crearà les Rutes dels Mestres, els estatges d'iniciació, la publicació de les revistes escolars freinetistes: *El Carro* (1966), *Digna Vall* (1966), *El Teuladí* (1967), *L'Ànec* (1969)... la participació en els Congressos de l'Escola Moderna, l'assistència a les Escoles d'Estiu de Barcelona, l'edició d'*Escola*, la primera publicació per a mestres íntegrament redactada en valencià... i el naixement de La Tramuntana, al Vedat de Torrent, en 1968, la primera escola on el valencià serà el centre de l'ensenyament. Tres mestres, Adela Costa, Enric Alco-risa i Carme Mira, seran els pioners d'aquesta escola innovadora, cooperativa i valenciana. Malgrat els problemes de prohibició i entrebancs imposats pel Règim, aquestes iniciatives obriren camins de reflexió pel model d'escola que es volia i de consolidació de la formació permanent on confluïren un bon grapat de mestres, interessants en la renovació de l'escola valenciana.

Un dels estatges més determinants de la Secció de Pedagogia es va realitzar en 1967 a Sant Pau d'Albocàsser per tal de tractar el tema de l'aprenentatge del valencià i dels mètodes d'ense-

nyar-lo. Es volia trobar la metodologia més adient per portar el valencià a l'escola, per vèncer les resistències i el prejudici de molts mestres i de la societat valenciana. La presència de mestres basques, canviaren el debat. Partien de la necessitat "d'arrelament" dels alumnes del País Basc, a la llengua del país. Aquelles primeres ikastoles estaven aportant una nova perspectiva d'ensenyament que amb d'altres experiències internacionals, ens portarien al model d'immersió actual.

Mentrestant les coses anaven canviant en LRP. Canvis ideològics contraris a la unitat de la llengua havien convertit LRP en una societat tancada i exclouent. La Secció de Pedagogia abandonà LRP. En 1974, es fundarà ACIES, Associació de la Correspondència i la Impremta Escolar, on els mestres de La Secció continuaran amb la pedagogia Freinet i el procés d'introducció del valencià a l'escola. ACIES, en 1977, es transformarà en el Moviment Cooperatiu d'Escola Popular. Són anys de profunda alfabetització. La necessitat de formar mestres va fer nàixer El Secretariat de l'Ensenyament de l'Idioma en 1971, facilitant les bases dels «Cursos de Llengua Valenciana i la seua Didàctica» (1974) dins del programa de formació de l'ICE de la Universitat de València. La didàctica de la llengua seria impartida per membres d'ACIES: Maria Conca, Adela Costa, Marisa Lacuesta, Carme Miquel, Vicent Moliner, Teresa Pitxer i Alfred Ramos. Una part de l'equip treballaria en l'edició del llibre *Escola i Llengua al PV*, una reflexió sobre la situació escolar al nostre país. S'editen els primers llibres en valencià destinats a l'escola *Un estiu a la Marina Alta* (1970) de Carme Miquel, *Veles i Vent* (1974) de Ferran Zurriaga, *El llibre de Pau* (1976) de M. Victoria Navarro,

Teresa Pitxer i Alfred Ramos. També van sorgir noves escoles cooperatives en valencià: La Nostra Escola Comarcal (1973) a Picassent, La Gavina (1975) a Picanya, Les Carolines (1976) a Picassent, El Rotgle (1976) a Castelló de la Plana, L'Aire Lliure (1976) a Alacant.

Al curs 1978-79, «El Pla Experimental per a l'Ensenyament del Valencià», permeté la seua introducció a 25.000 alumnes. Batiste Malonda i Teresa Pastor, en 1978, iniciaren l'ensenyament del valencià a Almoines. Degana actual de les escoles públiques. L'anhel d'aconseguir l'escola en valencià anava estenent-se. Es formen els Col·lectius d'Ensenyants de la Safor (1977), la Ribera (1978), la Costera (1978), el Baix Vinalopó (1980), la Plana (1980)... Els entrebancs i resistències, malauradament, foren nombrosos. El 1982, al mestre Josep Cebrià se li obria un expedient o la prohibició administrativa de parlar valencià als alumnes de Marifé Arroyo a l'escola de Barx.

Una altra de les fites més destacades des d'una perspectiva legal, va ser l'aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), en 1983, on s'establí que "El valencià i el castellà són llengües obligatòries als Plans d'Ensenyament dels nivells no universitaris". I afegia: "Els alumnes han d'estar capacitats per utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà, en acabar l'ensenyament obligatori". Foren cinc els centres públics capdavaners que començaren a fer realitat l'esperit de la llei en el curs 1983-84: Sant Jaume d'Almoines, Gregori Maïans de Bellreguard, Lluís Vives de Massanassa, Fèlix Rodríguez de la Fuente de Manises, Lluís Vives d'Ontinyent, Escola Infantil Ausiàs March de Massanassa.

Un esdeveniment de gran repercussió per al futur de l'escola en valencià va ser el naixement de la CAPPEPV, La Coordinadora d'Alumnes, Pares i Professors per l'Ensenyament Públic, en 1984, al CP Lluís Vives de Massanassa. Anima-dores d'aquesta organització, Carme Miquel i Rosa Raga, formaven part del MCEP-PV. La CAPPEPV serà el germen de la futura Federació Escola Valenciana i del moviment de les Trobades d'Escoles en Valencià, el major moviment de masses que ha produït el poble valencià en suport a l'escola en valencià. El *Llarg camí llarg* del valencià encara no hi és a la fi; una aspiració, com la de Granell, encara incompleta, encara insatisfeta: «I llavors perceps/una anònima olor quotidiana/una apagada remor que abans/no hi escoltaves».

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

Carmelina Sánchez-Cutillas: una dona del poble

MARI ÀNGELS FRANCÉS, COMISSÀRIA DE L'ESCRITORA DE L'ANY 2020

*I les meues mans guarden encara olors
de xeixa i de verema, i estan
colrades per tots els vents de la terra,
perquè sóc una dona del poble
i aquesta és la meua confessió.*

CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS,
“Aquesta és la meua confessió”,
Conjugació en primera persona, 1969

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua celebra enguany l'Any dedicat a Carmelina Sánchez-Cutillas (Madrid, 1927? – València, 2009). L'escriptora, que es va donar a conèixer gràcies a la insòlita i deliciosa *Matèria de Bretanya*, guardonada amb el premi Andròmina de Narrativa dels Octubre l'any 1975, signa també un conjunt de llibres de poemes i d'obres d'investigació sobre el nostre passat històric que són menys coneguts però igualment importants en el panorama de la literatura valenciana de postguerra.

Segons Maria Lacueva (2019: 347), l'autora té en comú amb Beatriu Civera, Maria Beneyto, Anna Rebeca Mezquita i altres dones intel·lectuals de l'època

la consciència tant de la seua capacitat per viure de la ploma, encara que no els calguera escriure per mantenir-se econòmicament, com de la projecció social que els donava la seua obra. La importància d'aquest fet rau, és clar, en l'avanç irreversible que això significa, ja que van donar els primers passos, en unes circumstàncies ben adverses, cap a la normalització de la figura de la dona valenciana que escriu en català i que es compromet, públicament, amb la llengua i la cultura que considera pròpies.

En efecte, Sánchez-Cutillas desafia un context tremendament hostil i enlaira la seua veu de dona per parlar de silenci i soledat: “De tant en tant faig un poema, un poema rebel i angoixat”, explica en un text autobiogràfic que es conserva en el seu llegat a la Biblioteca Valenciana. I ho fa en la llengua de l'avi, l'humanista alteà Francesc Martínez i Martínez, perquè també ens hi confessa: “Pregue, somric i, fins i tot, maldic en valencià”. Aposta arriscada, la poesia rebel i en valencià, en un context precari on just començava el procés de redreçament de la literatura en la nostra llengua, malmesa per dècades de Dictadura.

Abans de *Matèria de Bretanya* (1976), l'autora publica els poemaris *Un món rebel* (1964) i *Conjugació en primera persona* (1969). Hi segueixen *Els jeroglífics i la pedra de Rosetta* (1976) i *Llibre d'Amic e Amada* (1980). També té obres de prosa creativa, com *El llamp i la sageta dels records* (1979) i *A la reverent e honrada sor Francina de Bellpuig, monja professa al convent de la Puritat e cara cosina nostra* (1981). En el seu llegat es conserven, a més, inèdits, els poemaris *Joiosa guarda* (1964) i *De la cendra i la flama* (1964-1966).

La seua primera poesia es fa ressò de les preocupacions del realisme social dels anys cinquanta i seixanta, amb un aire de denúncia i de defensa de la identitat pròpia que la connecta amb Vicent Andrés Estellés i Miquel Martí i Pol. Evolucionarà cap a postures més críptiques i simbòliques amb *Els jeroglífics i la pedra de Rosetta*, i meditarà sobre el pas del temps, l'amor i el desig en les darreres propostes poètiques.

Un tractament a banda es mereix l'obra *Matèria de Bretanya*. Amb components autobiogràfics i aire de llibre de memòries, en pàgines delicioses on la mirada de la Carmelina nena es conjumina amb l'esperit crític de l'adulta, l'autora dibuixa amb nostàlgia la fesomia del paradís perdut, que no és altre que la felicitat infantil, d'ingenuïtat encara intacta, prèvia a la ferida bèl·lica que va assolir el país un temps després. En una Altea mítica, banyada pel sol i el Mediterrani, i amb un estil líric i tendre, Sánchez-Cutillas desplega un retrat polièdric i lluminós de la societat de l'època, amb la voluntat de deixar constància dels fets viscuts i explicar-se a si mateixa i al món l'origen de la seua construcció identitària, com la *dona del poble* que confessa ser en el poemari *Conjugació en primera persona* (1969).

Només dues autores formen part de la nòmina d'escriptors de l'any recordats i celebrats per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua: Sor Isabel de Villena (2016) i, al 2020, Carmelina Sánchez-Cutillas. Tant de bo que la reivindicació de la figura de l'alteana done pas, a més, al reconeixement del paper d'altres dones en la literatura valenciana contemporània i la seua contribució al procés de redreçament de la nostra cultura.

Bibliografia

LACUEVA, MARIA (2019): *Les dones fortes. La narrativa valenciana sota el franquisme*, València, Institució Alfons el Magnànim.

à
Carmelina
Sánchez-Cutillas
Escriptora de l'any 2020

CARMELINA SÁNCHEZ CUTILLAS

LA CASA DE LA MAR

Entre dos puntes, vora un far,
tots dien que aquella badia
era la casa de la mar,
on de cara al poble vivia.

Davant de la mar, Carmelina,
en un poble de mariners,
fugint de casa i de la nina,
jugava lliure pels carrers.

Prop de casa, en un camí,
on s'arriba en un segon,
s'escampra i fa un remolí:
tota la llibertat del món.

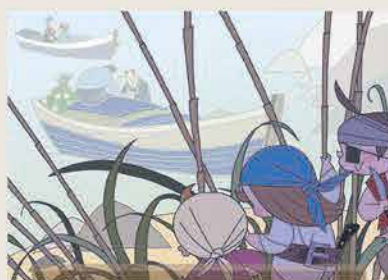
És la vida de la infantesa,
jocs carrers amunt i avall,
feliç i amb l'ànima presa,
amb el temps jugant a cavall.

Valencià aprèn a parlar,
com l'avi i tot el poble,
se sent part de terra i mar,
i amb els xiquets fa bon rostre.

Com cavallers de la Bretanya,
xiquets armats amb una canya
compleixen glorioses fetes
fent la guerra de mentidotes.

Van espant per vora mar;
ben amagats dins del panyar
perquè no volen deixar pistes.
Diu que són tota contrabandistes.

Conten arreu que, negra nit,
quan xics i grans dormen al llit,
algun llaut ix a la platja
si amb llum li fan senyal que hi vaja.

A rebre'l corren homes fets,
a collir carreguen els paquets
i al llaut, lliure de pes,
desapareix, tres i no res.

També ella serà marinera,
quan passe el temps, es faci gran.
És un desig que no té espera,
de fer com els mariners fan.

A l'escola anar no volia,
la seua cadira portava.
La llibertat preferiria,
a aquella mestra sempre enutjada.

De casa, el que més li agrada,
el rent, perquè fa una olor
que en un pessic sembla amagada,
de tota vida, la llavor.

Quan plou, a ca la mare Paula
conviden tota la xicalla,
a berenar i a una rondalla,
Tots cul per terra, no cal taula.

A la gran casa on viu l'avi
(plena de llibres, era un savi)
xiula amagant-se de la sent
(perquè allí té el seu cau) el vent.

No es cansaria d'escoltar
Carmelina, tota orelles,
del seu iaió, vora la llar,
històries i contarelles.

A l'escaiforeta s'adorm
sentint aquella del segant;
què, de Puigcampana tallant,
li va fer l'illa a Benidorm.

Un dia, abans de sopar,
el seu avi amb uns amics
ordenava uns llibres antics:
-Carmelina, pots ajudar?

Un dels senyors li'n dona uns quants:
-Veus, tan xiqueta, com s'afanya,
que porta, tota, entre les mans,
la matèria de Bretanya!

De Bretanya, la fantasia,
fades, llacs, reis, castells i nans,
amb tota la cavalleria,
un món sencer entre les mans.

Aquell encis per sempre dura:
com tornar a ser oriatura...
només llegint, sirant els fulls,
un món sencer, davant els ulls.

SOM COMARQUES

Onze anys d'Encontre d'Ensenyants a l'Alcoià i el Comtat

FRANCESC GISBERT

Diuen que mestres són aquelles persones que no deixen mai d'aprendre. Hi ha molts docents que fan un fum d'activitats interessants a les aules, de projectes innovadors o de bones pràctiques amb èxit. Però si no les compartim amb la resta de companys, tot el nostre treball queda en l'anonimat. Les jornades formatives de l'Alcoià i el Comtat van nàixer guiades per aquest doble esperit: formació i divulgació.

A l'Encontre d'Ensenyants són docents els que ensenyen a altres docents. I el mètode és compartir experiències didàctiques que han reeixit a l'aula.

El cap de setmana del 26 i el 27 de setembre, Cocentaina va acollir l'XI edició de les nostres jornades formatives. La primera vesprada, Àngela Fita i Sílvia Mira, del CEIP Mare de Déu de Benilloba, ens van explicar com treballar «Els nostres pobles com a recurs didàctic interdisciplinari»; després va ser el torn de Laura Barberà i l'IES de Biar que detallà el seu projecte «Som quatre pobles» per a treballar el coneixement del medi i la cultura des de diferents àmbits; Geles Fernández i Salvador Bertomeu, de l'IES Ifach (Calp), parlaren de com enderrocar els murs de l'aula i treballar de forma interdisciplinari; el CEIP Sant Vicent d'Alcoi, l'IES Andreu Sempere i l'IES Pare Vitoria explicaren el projecte «Desplastifica't»; des de la Coordinadora pel Valencià vam presentar els nostres últims materials didàctics, les auques de Carmelina Sánchez-Cutillas i el mapa dels mites. La jornada acabà amb la presentació del llibre *Els parlars valencians*, a càrrec de Vicent Beltran i Carles Segura.

L'endemà, continuà amb «El tractament integral de llengües», a càrrec d'Alexandra i Betlem Gisbert, i Imma López, del CEIP Montcabrer de Muro; «Els grups interactius d'aprenentatge», de Sònia Cerdà, del CRA Mariola Benicadell; «El projecte espantacriatures per a treballar les emocions», de Yovanna Vilaplana, del CEIP El Romeral (Alcoi); «Un nou món per descobrir», d'Antònia Maria Perea, del CEIP San Antón (El Pinós); «Els intercanvis lingüístics: Muro i Pilar de la Horadada», amb José Antonio Llorens, Carles Sanjuan i Alberto Lorente, del CEIP Montcabrer de Muro; i per últim, la ponència sobre «Els patis cooperatius», del CEIP Martínez Valls d'Ontinyent, amb Rafa Alonso, Maria Soriano, Imma Ibáñez, Sonia Montagud i Isabel del Olmo.

Al capdavant, les jornades són una forma de compartir experiències

A més a més, Vicent Romans va retre homenatge a la figura de Carme Miquel i Llorenç Jiménez, recentment desapareguts. I Francesc Gisbert, va presentar els nous materials de la Coordinadora i va explicar l'exposició Escriu-me. L'art de narrar.

Al capdavant, les jornades són una forma de compartir experiències i establir ponts comunicatius entre els docents i entre l'escola i els instituts.

Materials didàctics per a l'escola

La Coordinadora pel Valencià de l'Alcoià i el Comtat elabora cada any materials nous per a l'ensenyament i la divulgació educativa. Laura Talens, mestra, parla amb Francesc Gisbert, president de la Coordinadora i responsable d'aquests projectes.

Un dels projectes que du a terme la Coordinadora és «Auques per a l'escola». Quantes auques heu editat fins ara?

Hem editat una sèrie per a divulgar la vida i obra d'alguns dels nostres escriptors. Començarem amb la dedicada al poeta Joan Valls, pel seu centenari; després en férem una de nova per a Enric Valor i Joan Fuster. I enguany, hem editat les dedicades a Isabel-Clara Simó i

a Carmelina Sánchez-Cutillas, que com sabeu, serà l'escriptora de l'any 2020. Totes les auques es poden descarregar en alcoiacomtatpelvalencia.org. I també les podeu aconseguir en A3, si passeu pels nostres actes. Vull destacar estan il·lustrades per Rosanna Crespo i Ramon Pla, dos dels millors il·lustradors valencians actuals.

Enguany, a més, heu editat un mapa de «Mites clàssics»?

Sí, alguns companys ens van comentar que necessitaven alguna classe de material per a treballar l'expressió oral. I vam pensar d'elaborar un mapa interactiu del Mediterrani, amb els principals mites clàssics dibuixats, que poden comentar-se i explicar-se. Ha tingut molt d'èxit i ens l'han demanat de tot arreu del domini lingüístic, Catalunya i Balears.

I què me'n dius, de les baralles?

L'any passat editàrem una baralla sobre refranys. Va ser un èxit, la repartirem ràpidament i ens la demanen seguit seguit, des dels centres educatius. Són 100 refranys, seleccionats per l'escriptor Víctor Labrado, i maquetats en cartes divertides per Esperança Martínez.

Un bon recurs per a treballar l'expressió oral. També estem molt implicats en el projecte «Espanta la por» i en la divulgació de l'imaginari valencià, en concret, dels monstres valencians. De cara al futur immediat, estem preparant materials per a divulgar el fenomen de les muixerangues i el llegendari valencià unit als parcs naturals.

«Estem preparant materials per a divulgar el fenomen de les muixerangues i el llegendari valencià unit als parcs naturals.»

SOM PATRIMONI

La fusta navega pel Xúquer des d'Antella cap a la UNESCO

LEO PART, PRESIDENT DE MAEROS DEL XÚQUER

El pròxim 25 de juliol els ganxers i les ganxeres d'Antella tornarem a baixar la fusta pel riu Xúquer fins a l'Assut construït per orde de Jaume I. Conduïrem més de 10 tones de troncs per un tram d'uns 2 quilòmetres aprofitant el corrent natural del riu i sense més ajuda que la dels ganxos i l'experiència i la destresa adquirides durant prop d'una dècada navegant damunt dels troncs.

Eixe darrer dissabte de juliol celebrarem la novena edició de la *Maerà d'Antella* amb l'objectiu de reviuir i difondre una activitat, la del transport fluvial de fusta, i un ofici, el del ganxer, mil·lenaris i universals que formen part de la memòria històrica, les senyes d'identitat i el patrimoni del poble valencià.

Ho farem vestits amb la indumentària tradicional –faixa, saragüells, espardeñyes i barret d'ala ampla– que durant el segle XIX popularitzaren els ganxers de Xelva. Pasturarem prop d'un centenar de troncs pel sistema de flotació de peces soltes, l'emprat des del segle XII als rius valencians i que difereix lleugerament del mètode de troncs lligats formant rais habitual a l'Ebre i els seus afluents pirinencs i als grans rius europeus com el Rin o el Danubi.

Guiarem la fusta com s'ha fet durant més de huit segles, però aquesta vegada amb la mirada posada en un desig

El transport fluvial de troncs per a l'abastiment de fusta ha sigut una pràctica habitual als rius de tot el planeta fins a l'arribada de la societat industrial

anhelat des de la fundació de l'Associació Cultural *Maeros del Xúquer*: entrar a formar part de la Llista Representativa de Patrimoni Immaterial de la Humanitat. Es tracta d'una candidatura multinacional, la del *Timber Rafting in Europe*, que impulsa la International Association Timber Raftsmen (IATR), una entitat integrada per 38 associacions de 12 països europeus, entre d'elles la valenciana representada pels ganxers d'Antella.

Però per fer-ho realitat ens cal superar un últim obstacle: que el govern espanyol incloga l'ofici de ganxer i el transport fluvial de fusta en el seu Inventari Protegit i els declare Patrimoni Cultural Immaterial estatal, com ja han fet Alemanya, Àustria, Polònia, Letònia i la República Txeca. I és que el reconeixement del *rafting* de fusta en cadascun dels estats parts sol·licitants és requisit indispensable perquè una candidatura multinacional com aquesta pugui ser inclosa en la Llista Representativa de la UNESCO.

És per això que el president d'honor de la IATR, el català Àngel Portet, ha fet una crida a la unitat d'acció de les associacions valencianes, catalanes, manegues, navarreses i aragoneses per tal d'obtenir del Ministeri de Cultura el reconeixement estatal. En cas contrari, ha advertit, la inclusió en la Llista del Patrimoni de la Humanitat «*serà realitat només per alguns països*» mentre que per a altres «*representarà un camí molt més llarg i ple d'obstacles*».

Dit i fet. *Maeros del Xúquer* i la resta d'associacions de ganxers, raiers, *almdieros* i *nabateros* hem instat al Ministeri d'Educació i Cultura perquè realitze els tràmits necessaris per a entrar a formar part de la candidatura inicial. L'estat espanyol no pot quedar fora d'aquest reconeixement, i menys encara el País Valencià, on aquesta activitat compta amb una llarguíssima tradició i una identitat pròpia.

Antella va rescatar en 2012 aquesta tradició amb motiu de la 27a Trobada de Centres d'Ensenyament en Valencià

El transport fluvial de troncs per a l'abastiment de fusta ha sigut una pràctica habitual als rius de tot el planeta fins a l'arribada de la societat industrial. Al Xúquer i el Cabriol l'activitat està documentada des del segle XII. Els troncs eren conduïts per milers en viatges de fins a 9 mesos des de les serres de Conca fins a Xàtiva, Alzira i Cullera.

Governar aquells exèrcits només era possible mitjançant una organització i una disciplina dignes d'admiració. En paraules de l'enginyer Navarro Reverter, els ganxers, «*sense més llaç que l'obediència, realitzen l'ideal d'una societat lliure ben organitzada*», metre que per a l'escriptor i humanista José Luis Sampedro eren «*naturalesa en estat pur*».

Des que Antella va rescatar en 2012 aquesta tradició amb motiu de la 27 Trobada de Centres d'Ensenyament en Valencià, la *Maerà* s'ha celebrat ininterrompudament fins convertir-se en tot un referent dins i fora de les nostres fronteres. Ara cal fer un pas més i que aquesta festa que té com a escenari el Xúquer, juntament amb les que se celebren als rius Esca, Segre, Noguera Pallaresa, Aragó, Cinca, Gállego, Escabas, Tajo i Cabriol, siga declarada Patrimoni Immaterial de la Humanitat. Els ganxers valencians que durant segles transportaren fusta pel nostres rius mereixen aquest reconeixement.

SOM POBLE

Balones, un poble agraït

VICENT ROMANS, MESTRE

L'Ajuntament de Balones
decidí dedicar a les
Trobades un carrer.
Quin gest tan magnífic!

Dissabte 5 d'octubre, encara amb un sol que ompli el cel i escalfa l'aire, amb el so potent de les dolçaines i els tabals de la colla la Xafigà de Muro, pels carrers costeruts del poble acarassolat de Balones, —sarvatxos, els diuen els pobles veïns—, sona música de festa: van a inaugurar dos carrers!

El carrer de les Trobades i el carrer a Antoni Llidó.

L'any 2013 les escoles de l'Alcoià i el Comtat ompliren de gom a gom el poble de Balones, un poble petit però potent i agraït que acollí la Trobada pel valencià. Un mural ceràmic preciós a l'edifici on estaven les escoles així ho recorda. Eixe any el lema de les trobades era un vers del poeta Vicent Andrés Estellés: "Seràs la veu del poble". El cartell i la samarreta, obra de l'artista Xavier Mariscal, omplia de personatges eixes veus del nostre poble valencià. Tot un curs de treball titànic de persones com Desi i Jaime que coneixem perfectament. Moltes mans i caps s'uniren per fer una festa per la llengua de les més increïbles. I, com a agraïment, l'Ajuntament de Balones decidí dedicar a les Trobades un carrer. Quin gest tant magnífic! És el primer carrer a tot el País Valencià, és un carrer en plural, no és a la seua Trobada ni només a les de l'Alcoià i el Comtat,

És el primer carrer a tot el País Valencià dedicat a les Trobades, les que tenen les arrels a la terra i fan llavors de futur amb el seu bon fer pedagògic i social

és el carrer de les Trobades d'Escoles Valencianes, les que tenen les arrels a la terra i fan llavors de futur cada dia amb el seu bon fer pedagògic i social. Faena que fan, essencialment les Mestres i els Mestres com Antoni Llidó, el mestre i rector de Balones i Quatretondeta, que també té ara un carrer al seu nom a Balones. Casualitat? Crec que

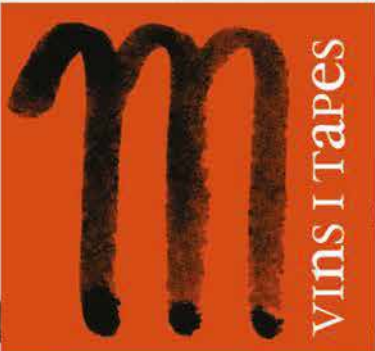
no, és una trobada més en l'espai, en la confluència de compromisos per la dignitat humana.

Balones sap sumar. Les trobades sumen, i junts, pobles i gents construïm un món on mai més cap Antoni Llidó siga un desaparegut d'un règim polític totalitari. Gràcies, Balones.

PUBLICITAT

*No hi havia a València
dos bars com els nostres*

Benimaclet

La Murta
Carrer Murta, 14
96 133 69 71
@murtabenimaclet

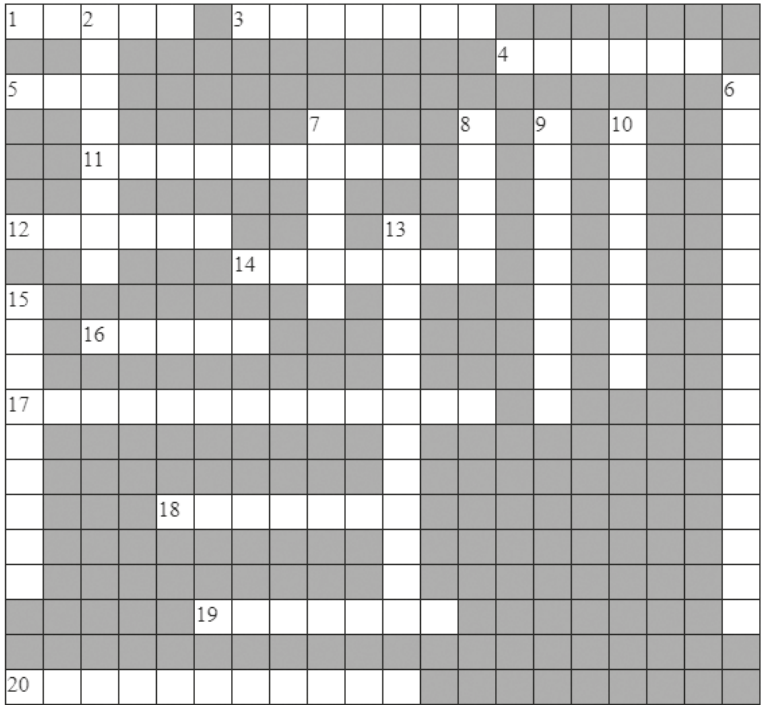

Casino Musical
Baró de Sant Petrillo, 14
96 201 12 59
@musicalbenimaclet

PASSATEMPS

Un passeig per la vida d'Empar Navarro

JOAN CORTÉS

HORITZONTALS: 1. Segon cognom d'Empar Navarro 3. Poble on va treballar en una aula segregada de xiquetes 4. Escola on va exercir entre 1930 i 1933 5. Sigles de l'associació en què fou presidenta el 1933 11. Nom del marit 12. Sigles dels partits als que s'afilià el 1933 i 1935 14. Primera especialitat do-

cent 16. Darrera destinació de mestra després de la seua rehabilitació 17. Denominació anterior del centre Mestre Ripoll 18. Població on va treballar fins el 1930 19. Destinació d'interina al 1925 20. Assemblea en què exposà el 1922 la introducció del valencià **VERTICALS:** 2. Mes de naixement 6. Corrent femi-

nista en què va militar 7. Nom de l'únic fill 8. Ciutat on es desplaçà el 1937 per assistir a un congrés 9. Sancció que li va imposar la dictadura franquista el 1941 10. Ajuntament en què va treballar d'administrativa a la postguerra 13. La segona especialitat que va estudiar 15. Nom d'una professora institucionista que la influí.

Consulta les respostes: escolavalenciana.org/trobades-2020

PUBLICITAT

EL VALOR DE LA LLENGUA

bromera

PROJECTE VALOR

Bromera presenta el Projecte Valor de Valencià per a tota la Primària i l'ESO. Una proposta que posa el focus en la competència comunicativa oral i en el treball cooperatiu.

- Recursos audiovisuals
- Activitats digitals autocorrectives
- Rutines de pensament
- Treball cooperatiu
- Dictats visuals
- Rúbriques d'avaluació
- Dossier d'escriptura
- Classe invertida i mapes conceptuais (ESO)

Troba tota la informació dels projectes a www.bromera.com/llengua

PER A PRIMÀRIA

PER A L'ESO

La banca
que et
toca.

No hem arribat
a ser el que som
per ambició
sinó per compartir
els teus valors.

caixapopular.es

**escola
valenciana
FES-TE
FEDERACIÓ
AMIC/AMIGA
D'ESCOLA
VALENCIANA**

*Amb tu,
comptem!*

Les nostres Amigues i Amics sou un dels pilars d'Escola Valenciana. Vosaltres garantiu la continuïtat dels nostres projectes i sou el teixit social que creix amb l'energia del compromís.

La teua aportació econòmica és fiscalment desgravable fins a un 75%, i et pots beneficiar de descomptes en productes culturals.

Amb tu, comptem!

Tel. 96 347 27 83
amics@escolavalenciana.org

escolavalenciana.org/amics

TENIM TOTES LES ÒPERES
SUBTITULADES EN VALENCIÀ...
I MOLT MÉS!

ÒPERA
SARSUELA
DANSA
LIED
GRANS VEUS
SIMFÒNIC
FLAMENCO
ALTRES MÚSIQUES
BANDES
PER A TOTES I TOTS
EDUCACIÓ
FORMACIÓ

TROBA EL TEU ESPAI A LES ARTS

lesarts.com · 902 202 383

PALAU DE LES ARTS
REINA SOFÍA

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
veu

